

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Færdselslære

Faghæfte 2019

Færdselslære

Indledning	3
Folkeskolens formål	4
Fælles Mål	5
Læseplan	15
Undervisningsvejledning	31

Indledning

Et af folkeskolens vigtigste formål er at give eleverne kundskaber og færdigheder i samarbejde med forældrene. Folkeskolens fag og emner er centrale for dette formål. Det er gennem undervisning i fag og emner, at eleverne skal forberedes til videre uddannelse og få lyst til at lære mere. Folkeskolens fag og emner skal også bidrage til at fremme den enkelte elevs alsidige udvikling og forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Hver dag leverer skolerne en vigtig indsats for at leve op til skolens og fagenes formål. Skolen skal understøtte lærerne, lederne og pædagogerne i opgaven med at tilrettelægge god undervisning med udgangspunkt i deres professionelle dømmekraft og efter lokale forhold. Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder vejledende læseplaner og undervisningsvejledninger i fag og emner for at tydeliggøre rammerne for undervisningen og understøtte de fagprofessionelle i deres arbejde. Ministeriets læseplaner og undervisningsvejledninger fra 2019 fremhæver særligt to forhold: Sammenhængen mellem skolens formål, fagenes formål og indholdet i det enkelte fag; og det professionelle råderum i tilrettelæggelsen af undervisningen.

Læseplanerne og undervisningsvejledninger (2019) afspejler de løsnede bindinger i Fælles Mål. De nationale rammer for undervisningen er stadig fastsat i Fælles Mål. Fagenes formål, kompetenceområder, kompetencemål og de tilhørende færdigheds- og vidensområder fastsætter, hvad eleverne skal kunne på bestemte klassetrin. Inden for disse rammer er der metodisk og didaktisk frihed til at tilrettelægge undervisningen – med respekt for fagenes forskellighed, elevernes faglige forudsætninger og med fokus på elevens faglige og alsidige udvikling. Med udgangspunkt heri skal undervisningen give eleverne de bedste forudsætninger for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge samt mulighed for at tilegne sig de kompetencer, færdigheder og den viden, der ligger i de enkelte fag.

En række fagpersoner fra folkeskolen, professionshøjskoler og faglige foreninger har været centrale i udformningen af læseplaner og undervisningsvejledninger. Børne- og Undervisningsministeriet takker alle for konstruktiv medvirken undervejs. Børne- og Undervisningsministeriet står for den endelige udformning af materialet.

Aftale om øget frihed om Fælles Mål i folkeskolen

Folkeskoleforligskredsen indgik den 19. maj 2017 en aftale om øget frihed om Fælles Mål i folkeskolen. Aftalen løser bindingerne i Fælles Mål og gør alle færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål vejledende. Det har medført en ændring af folkeskoleloven samt en ændring af bekendtgørelserne om Fælles Mål og børnehaveklassen.

Som opfølgning på aftalen har Børne- og Undervisningsministeriet udsendt vejledende læseplaner og undervisningsvejledninger til folkeskolens fag og obligatoriske emner. Læseplanerne og undervisningsvejledninger (2019) er samlet i faghæfter sammen med skolens formål og fagets Fælles Mål.

Folkeskolens formål

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

—

Fælles Mål

Indhold

1 Fagets formål	7
<hr/>	
2 Fælles Mål	8
Kompetencemål	8
Fælles Mål efter klassetrin	
Efter 3. klassetrin	10
Efter 6. klassetrin	10
Efter 9. klassetrin	10
Fælles Mål efter kompetenceområde	
Trafikal adfærd	12
Ulykkehåndtering	12

1 Fagets formål

Eleverne skal i emnet færdselslære udvikle kompetencer til at færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken uden risiko for sig selv og andre og kunne yde førstehjælp i færdselsrelaterede ulykkesituationer.

Stk. 2. Eleverne skal gennem viden om og erfaring med at færdes i trafikken lære, at deres adfærd i trafikken er led i en sammenhæng, som giver dem handlemuligheder og samtidig sætter begrænsninger i forhold til egen og andre trafikanters færden. Eleverne skal gennem viden om og færdigheder i førstehjælp blive i stand til at hjælpe i forbindelse med ulykker i trafikken.

Stk. 3. I færdselslære skal eleverne blive opmærksomme og ansvarlige trafikanter, der forstår deres medansvar og forpligtigelser i trafikken både i forhold til deres færden og ved ulykkestilfælde, der kræver førstehjælp.

2 Fælles Mål

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Trafikal adfærd	Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.	Eleven kan færdes sikkert i trafikken.	Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.
Ulykkehåndtering	Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.	Eleven kan give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.	Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.

Se tabeller på de næste sider

Fælles Mål efter klassetrin

Efter 3. klassetrin

Kompetence-område	Kompetence-mål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Trafikal adfærd	Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan færdes alene til fods i trafikken ifølge færdselsregler.	Eleven har viden om færdselsregler for fodgængere.	Eleven kan sikre sig i trafikken.	Eleven har viden om sikkerhedsudstyr i trafikken afstemt efter døgn og årstid.
		2.				
		3.				
		4.				
Ulykkes-håndtering	Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomne	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved ulykker på skolens område.	Eleven har viden om sikring af tilskadekomne på skolens område.	Eleven kan identificere om tilskadekomne er ved bevidsthed.	Eleven har viden om kendetegn for bevidstløshed.
		2.				
		3.				
		4.				

Efter 6. klassetrin

Kompetence-område	Kompetence-mål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Trafikal adfærd	Eleven kan færdes sikkert i trafikken.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan cykle alene i trafikken ifølge færdselsreglerne.	Eleven har viden om færdselsregler for cyklister.	Eleven kan færdes opmærksomt i trafikken.	Eleven har viden om distraktorer i trafikken.
		2.				
		3.				
Ulykkes-håndtering	Eleven kan give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomne	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved at standse trafikken i mindre trafikerede områder.	Eleven har viden om sikring af tilskadekomne i mindre trafikerede områder.	Eleven kan vurdere tilskadekomnes vejtrækning og skabe frie luftveje.	Eleven har viden om kendetegn for almindelig vejtrækning.
		2.				
		3.				

Efter 9. klassetrin

Kompetence-område	Kompetence-mål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Trafikal adfærd	Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan færdes i trafikken ifølge færdselsregler og under hensynstagen til medtrafikanter.	Eleven har viden om færdselsregler i samspil med andre trafikanter.	Eleven kan reducere risiko for tilskadekomst i trafikken.	Eleven har viden om risikofaktorer i trafikken.
		2.				
		3.				
Ulykkes-håndtering	Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomne	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved brug af nødflytning.	Eleven har viden om udførelse af nødflytning.	Eleven kan vurdere tilskadekomnes hjerte-kredsløbsfunktion.	Eleven har viden om kendetegn for kredsløbsvigt.
		2.				
		3.				

Bindende rammer i Fælles Mål Vejledende færdigheds- og vidensmål

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Andre trafikanter		Sikker rute		Sikker på cykel	
Eleven kan aflæse andre trafikanter.	Eleven har viden om trafikanter og deres tegning.	Eleven kan vælge en sikker rute for fodgængere.	Eleven har viden om kendetegn for sikre ruter for fodgængere.	Eleven kan manøvrere sin cykel i lukket område ifølge grundlæggende færdselsregler.	Eleven har viden om grundlæggende færdselsregler for cyklister.
Tilkald hjælp		Førstehjælp			
Eleven kan tilkalde hjælp fra en voksen.	Eleven har viden om, hvordan man tilkalder hjælp.	Eleven kan lægge tilskadekomne i stabilt sideleje og behandle slag og skrammer.	Eleven har viden om stabilt sideleje og behandling af småskader.		

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Samspil i trafikken		Sikker rute	
Eleven kan forudse situationer i trafikken og tilpasse deres færden dertil.	Eleven har viden om risici forbundet med andre trafikanttyper.	Eleven kan vælge en sikker rute for cyklister.	Eleven har viden om kendetegn for sikre ruter for cyklister.
Tilkald hjælp		Førstehjælp	
Eleven kan foretage et alarmopkald, hvor de angiver navn, ulykkessted og hændelse.	Eleven har viden om nødvendige oplysninger ved alarmopkald.	Eleven kan hjælpe ved hjernerystelse og knoglebrud.	Eleven har viden om symptomer på hjernerystelse og stabilisering af knoglebrud.

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Ansvar		Konsekvensberegning	
Eleven kan færdes ansvarsfuldt i trafikken.	Eleven har viden om ansvar i trafikken.	Eleven kan vurdere mulige konsekvenser ved adfærd i trafikken.	Eleven har viden om mulige konsekvenser ved adfærd i trafikken.
Tilkald hjælp		Førstehjælp	
Eleven kan tilkalde hjælp tilpasset ulykkesituationen.	Eleven har viden om involvering af professionel hjælp.	Eleven kan demonstrere teknikker til hjerte-lungeredning og til at stoppe livstruende blødninger.	Eleven har viden om livreddende førstehjælp.

Fælles Mål efter kompetenceområde

Trafikal adfærd

Klassetrin	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Efter 3. klassetrin	Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan færdes alene til fods i trafikken ifølge færdselsregler.	Eleven har viden om færdselsregler for fodgængere.	Eleven kan sikre sig i trafikken.	Eleven har viden om sikkerhedsudstyr i trafikken afstemt efter døgn og årstid.
		2.				
		3.				
		4.				
Efter 6. klassetrin	Eleven kan færdes sikkert i trafikken.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan cykle alene i trafikken ifølge færdselsreglerne.	Eleven har viden om færdselsregler for cyklister.	Eleven kan færdes opmærksomt i trafikken.	Eleven har viden om distraktioner i trafikken.
		2.				
		3.				
Efter 9. klassetrin	Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.		Færdselsregler		Egen sikkerhed	
		1.	Eleven kan færdes i trafikken ifølge færdselsregler og under hensynstagen til medtrafikanter.	Eleven har viden om færdselsregler i samspil med andre trafikanter.	Eleven kan reducere risiko for tilskadekomst i trafikken.	Eleven har viden om risikofaktorer i trafikken.
		2.				
		3.				

Ulykkeshåndtering

Klassetrin	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Efter 3. klassetrin	Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomsten	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved ulykker på skolens område.	Eleven har viden om sikring af tilskadekomne på skolens område.	Eleven kan identificere om tilskadekomne er ved bevidsthed.	Eleven har viden om kendetegn for bevidstløshed.
		2.				
		3.				
		4.				
Efter 6. klassetrin	Eleven kan give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomne	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved at standse trafikken i mindre trafikerede områder.	Eleven har viden om sikring af tilskadekomne i mindre trafikerede områder.	Eleven kan vurdere tilskadekomnes vejrtrækning og skabe frie luftveje.	Eleven har viden om kendetegn for almindelig vejrtrækning.
		2.				
		3.				
Efter 9. klassetrin	Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.		Skab sikkerhed		Vurdering af tilskadekomsten	
		1.	Eleven kan sikre tilskadekomne ved brug af nødflytning.	Eleven har viden om udførelse af nødflytning.	Eleven kan vurdere tilskadekomnes hjerte-kredsløbsfunktion.	Eleven har viden om kendetegn for kredsløbssvigt.
		2.				
		3.				

Bindende rammer i Fælles Mål Vejledende færdigheds- og vidensmål

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Andre trafikanter		Sikker rute		Sikker på cykel	
Eleven kan aflæse andre trafikanter.	Eleven har viden om trafikanter og deres tegngivning.	Eleven kan vælge en sikker rute for fodgængere.	Eleven har viden om kendetegn for sikre ruter for fodgængere.	Eleven kan manøvrere sin cykel i lukket område ifølge grundlæggende færdselsregler.	Eleven har viden om grundlæggende færdselsregler for cyklister.
Samspil i trafikken		Sikker rute			
Eleven kan forudse situationer i trafikken og tilpasse deres færden dertil.	Eleven har viden om risici forbundet med andre trafikanttyper.	Eleven kan vælge en sikker rute for cyklister.	Eleven har viden om kendetegn for sikre ruter for cyklister.		
Ansvar		Konsekvensberegning			
Eleven kan færdes ansvarsfuldt i trafikken.	Eleven har viden om ansvar i trafikken.	Eleven kan vurdere mulige konsekvenser ved adfærd i trafikken.	Eleven har viden om mulige konsekvenser ved adfærd i trafikken.		

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Tilkald hjælp		Førstehjælp	
Eleven kan tilkalde hjælp fra en voksen.	Eleven har viden om, hvordan man tilkalder hjælp.	Eleven kan lægge tilskadekomne i stabilt sideleje og behandle slag og skrammer.	Eleven har viden om stabilt sideleje og behandling af småskader.
Tilkald hjælp		Førstehjælp	
Eleven kan foretage et alarmopkald, hvor de angiver navn, ulykkessted og hændelse.	Eleven har viden om nødvendige oplysninger ved alarmopkald.	Eleven kan hjælpe ved hjernerystelse og knoglebrud.	Eleven har viden om symptomer på hjernerystelse og stabilisering af knoglebrud.
Tilkald hjælp		Førstehjælp	
Eleven kan tilkalde hjælp tilpasset ulykkesituationen.	Eleven har viden om involvering af professionel hjælp.	Eleven kan demonstrere teknikker til hjerte-lungeredning og til at stoppe livstruende blødninger.	Eleven har viden om livreddende førstehjælp.

Læseplan

Indhold

1	Om læseplanens funktion	17
2	Læseplanens opbygning	18
3	Emnets formål og identitet	19
4	Emnets kompetenceområder og kompetencemål	20
4.1	Trafikal adfærd	20
4.2	Ulykkehåndtering	21
5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	22
5.1	Trinforløb for børnehaveklasse til 3. klassetrin	22
5.2	Trinforløb for 4.-6. klassetrin	24
5.3	Trinforløb for 7.-9. klassetrin	26
6	Tværgående emner og problemstillinger	28
7	Tværgående temaer	29
7.1	Sproglig udvikling	29
7.2	It og medier	29
7.3	Innovation og entreprenørskab	29

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i emnet. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan emnet bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i emnet. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under emnets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

Emnet færdselslære er et obligatorisk emne i folkeskolen fra børnehaveklasse til 9. klasse.

Undervisningen er opdelt i tre trinforløb: Børnehaveklasse til 3. klasse, 4.-6. klasse og 7.-9. klasse. Færdselslære er et obligatorisk emne og er ikke tillagt et selvstændigt timetal. Det påhviler skolelederen at træffe beslutning om, hvilke fag undervisningen i færdselslære skal foregå i.

2 Læseplanens opbygning

Kapitel 3 beskriver emnets formål og identitet.

Kapitel 4 beskriver emnets kompetenceområder og kompetencemål samt sammenhængen mellem disse.

Kapitel 5 beskriver udviklingen i undervisningens indhold for hvert trinforløb børnehaveklasse til 3. klassetrin, 4.-6. klassetrin og 7.-9. klassetrin. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål og kompetenceområder, der er knyttet til trinforløbet.

Kapitel 6 beskriver emnets rolle i arbejdet med tværgående emner og problemstillinger i skolen.

Kapitel 7 beskriver, hvordan færdslære kan bidrage til arbejdet med folkeskolens tværgående temaer.

3 Emnets formål og identitet

Emnets formål

Eleverne skal i emnet færdselslære udvikle kompetencer til at færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken uden risiko for sig selv og andre og kunne yde førstehjælp i færdselsrelaterede ulykkesituationer.

Stk. 2. Eleverne skal gennem viden om og erfaring med at færdes i trafikken lære, at deres adfærd i trafikken er led i en sammenhæng, som giver dem handlemuligheder og samtidig sætter begrænsninger i forhold til egen og andre trafikanters færden. Eleverne skal gennem viden om og færdigheder i førstehjælp blive i stand til at hjælpe i forbindelse med ulykker i trafikken.

Stk. 3. I færdselslære skal eleverne blive opmærksomme og ansvarlige trafikanter, der forstår deres medansvar og forpligtigelser i trafikken både i forhold til deres færden og ved ulykkestilfælde, der kræver førstehjælp.

Undervisningen i færdselslære har sammenhæng med folkeskolens formål, Folkeskolelovens § 1, idet eleverne gennem de kundskaber og færdigheder, de erhverver sig, får fremmet deres alsidige udvikling, ligesom de gennem undervisningens arbejdsmetoder og rammer udvikler en erkendelse, der sætter dem i stand til aktivt at tage stilling og handle. Færdselslære forbereder desuden eleverne til deltagelse og medansvar i et samfund med frihed og folkestyre.

Da eleverne efter folkeskolen står over for de ti farligste år i trafikken, bliver arbejdet med færdselslære en vigtig del af elevernes almene dannelse, da de gennem arbejdet med det obligatoriske emne kan tillære sig en hensigtsmæssig trafikal adfærd, der minimerer risikoen for tilskadekomst både her og nu og senere i livet.

I færdselslære arbejdes der med, hvordan man færdes i trafikken, så eleverne erfarer, at det at transportere sig kan foregå både alene og i samspil med andre. Eleverne lærer at begå sig i trafikken på forskellig vis afhængigt af alder og modenhed. Progressionen går fra fodgænger til cyklist og fra at færdes i lokalmiljøet til at færdes i trafikken i almindelighed.

Eleverne skal i arbejdet med færdselslære erfare, hvordan teori og praksis hænger uløseligt sammen. Den viden og teori, eleverne lærer om i klassen og gennem arbejdet med relevante undervisningsmaterialer, skal efterfølgende kunne kobles med den konkrete virkelighed, eleverne oplever i deres dagligdag, når de bl.a. færdes til og fra skole.

Gennem handlingsorienteret og dialogbaseret undervisning kan elevernes viden og kompetencer bringes i spil. Eleverne skal lære at træffe de sikre valg i trafikken og opnå forståelse af, hvordan deres egen trafikale adfærd påvirkes af og påvirker andre.

4 Emnets kompetenceområder og kompetencemål

I færdselslære arbejdes med to kompetenceområder: trafikal adfærd og ulykkeshåndtering.

I færdselslære skal eleverne opnå kompetencer i at færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken. Eleverne skal lære at passe på sig selv og andre i trafikken, så ulykker undgås, og de skal lære at hjælpe, hvis ulykken er sket.

Det er centralt, at eleverne gennem færdigheds-, videns- og holdningstilegnelse dannes til at blive sikre og ansvarsfulde trafikanter. Eleverne skal lære at tage hånd om deres egen sikkerhed ved at færdes ifølge færdselsreglerne og træffe de sikre valg for sig selv, så de opnår en hensigtsmæssig trafikal adfærd.

Derudover skal eleverne lære at færdes sikkert i samspil med andre trafikanter, hvilket kræver, at eleverne opnår kompetencer i at færdes opmærksomt og ansvarsfuldt og i at forudsige farlige situationer i trafikken.

Eleverne skal lære, hvordan de kan hjælpe sig selv og andre, hvis ulykken er sket. Eleverne skal opnå tillid til, at der er noget, de kan gøre, hvis en ulykke er sket, og de skal opnå kompetencer til at hjælpe den tilskadekomne.

Med udgangspunkt i den enkelte elev som trafikant skal undervisningen omfatte virkelighedsnære forhold og bestå af både fagligt baseret og praksisnær undervisning.

Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i kompetenceområderne. Det er væsentligt, at der i de enkelte undervisningsforløb arbejdes med flere færdigheds- og vidensområder på tværs af kompetenceområderne. Det skal endvidere tilstræbes, at undervisningen tilrettelægges, så den vekselvirker mellem den enkeltfaglige fordybelse og det tværfaglige arbejde.

4.1 Trafikal adfærd

For trafikal adfærd gælder, at evnen til at sikre sig selv og andre i trafikken udvikles løbende gennem undervisningen, fx gennem gå- og cyklistprøver. Ligeledes skal der være fokus på færdselsregler, på evnen til at forudse farlige situationer i trafikken og på at udvikle evnen til at vurdere konsekvenser af adfærd i trafikken.

Oversigt over kompetencemålene og progressionen i disse inden for kompetenceområdet trafikal adfærd

Børnehaveklasse til 3. klasse	4.-6. klasse	7.-9. klasse
Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.	Eleven kan færdes sikkert i trafikken.	Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.

Progressionen i undervisningen i faget skal lede hen imod, at eleverne efter 3. klasse kan færdes sikkert til fods i lokalområdet og har fået erfaring i at cykle i sikre omgivelser. Efter 6. klasse skal eleverne kunne færdes sikkert i trafikken til fods og på cykel. De skal have forståelse af samspillet i trafikken. Der arbejdes hen imod, at eleverne efter 9. klasse kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken. De skal her forstå, hvilke risici der er forbundet med trafikken, og hvilke konsekvenser valg kan have.

4.2 Ulykkeshåndtering

For ulykkeshåndtering gælder, at eleverne arbejde frem mod evnen til at kunne hjælpe og give førstehjælp ved ulykker på skolens områder og i trafikken. I hele skoleforløbet skal undervisningen sætte fokus på evnen til at tilkalde hjælp, skabe sikkerhed omkring en ulykke i trafikken og vurdere, hvordan og i hvor høj grad en person er kommet til skade. Evnen til at yde førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken skal også udvikles løbende.

Oversigt over kompetencemålene og progressionen i disse inden for kompetenceområdet ulykkeshåndtering

Børnehaveklasse til 3. klasse	4.-6. klasse	7.-9. klasse
Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.	Eleven kan give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.	Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.

Progressionen i undervisningen er, at eleverne efter 3. klasse kan tilkalde hjælp og sikre og hjælpe tilskadekomne ved ulykker på skolens område. Efter 6. klasse skal eleverne kunne tilkalde hjælp og sikre tilskadekomne i trafikken. De skal være i stand til at yde førstehjælp. Der arbejdes hen imod, at eleverne kan tilkalde hjælp og sikre tilskadekomne i trafikken. De kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.

Fælles for de to kompetenceområder gælder, at undervisningen tager udgangspunkt i trafikale situationer. For trafikal adfærd gælder, at der er tale om en forebyggende indsats, hvor det for ulykkeshåndtering gælder, at eleverne forberedes til at handle korrekt, i det tilfælde uheldet er ude.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

5.1 Trinforløb for børnehaveklasse til 3. klassetrin

Fokus på dette trin er, at eleverne arbejder hen imod at blive sikre fodgængere. Formålet er, at eleverne lærer at færdes sikkert i trafikken i lokalområdet. Fokus er på eleverne som fodgængere, idet det forventes, at børn på dette trinforløb har de nødvendige forudsætninger for at lære at færdes alene til fods i trafikken.

Eleverne bør ligeledes lære at manøvrere på cykel. Fokus skal være på motorisk udvikling og kunnen. Målet er, at eleverne kan færdes alene på cykel på vante ruter. Udgangspunktet for undervisningen er derfor elevernes nærmiljø.

Endvidere lærer eleverne på dette trin at hjælpe, hvis der sker en færdselsrelateret ulykke på skolens område. Eleverne lærer at skabe sikkerhed, hvor der ikke kører biler eller andre motoriserede køretøjer. Hjælpen består i, at eleverne lærer at yde omsorg, håndtere småskader og tilkalde hjælp i form af en voksen. Undervisningen tager udgangspunkt i førstehjælpens grundprincipper.

Kompetencemål for trafikalfærd

Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.

For trafikalfærd på dette trinforløb gælder, at eleverne kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet. Kompetencemålet lægger op til, at eleverne får en forståelse af deres egen rolle som trafikanter, og at de ved at passe på sig selv er med til at passe på hinanden. Eleverne lærer at forstå, at der er en progression fra at være sikker fodgænger til at være begyndende cyklist.

Kompetenceområdet trafikalfærd omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

- **Færdselsregler** kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere.
- **Egen sikkerhed** kan omhandle, at eleverne lærer om brug og virkning af sikkerhedsudstyr i trafikken.
- **Andre trafikanter** kan tage udgangspunkt i, at eleverne lærer at skelne mellem forskellige typer trafikanter ift. størrelse, fart og hensigt.
- **Sikker rute** kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke ruter der er de mest sikre for dem som fodgængere.
- **Sikker på cykel** kan centrerer omkring, at eleverne lærer at manøvrere på cykel.

Færdselsregler

Eleverne kan arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere. Hvor må de gå? Hvordan krydser man en vej sikkert? Hvad er vigtigt, når man er ude i trafikken? Undervisningen kan tage udgangspunkt i elevernes nærmiljø med fokus på at kunne færdes sikkert til fods i skoletiden og på vej til og fra skole.

Egen sikkerhed

Eleverne kan arbejde med sikkerhedsudstyr og synlighed i trafikken. Undervisningen kan tage udgangspunkt i cykelhjelme, lygter, reflekser, påklædning i tydelige farver og sikkerhedssele og dette udstyrs virkning ift. sikkerhed i trafikken. Der kan arbejdes med, hvordan tidspunkt på døgnet og årstiden influerer på sikkerheden, og hvilket sikkerhedsudstyr det er vigtigt at anvende i relation til dette. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne lærer, hvor vigtigt det er at være synlig i trafikken, og hvordan de ved hjælp af cykelhjelme kan sikre sig selv mod alvorlige hovedskader.

Andre trafikanter

Eleverne kan arbejde med, hvordan de kan skelne mellem forskellige typer trafikanter ift. fx størrelse og hastighed. Hvad er forskellen på en hård og en blød trafikant? Er der køretøjer, de skal være særlig opmærksomme på fx på grund af deres begrænsede udsyn, hastighed eller afstand?

Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne kan forudsige andre trafikanters hensigt og adfærd.

Sikker rute

Eleverne kan arbejde med, hvordan de kommer sikkert frem som fodgængere. Hvad kendetegner en sikker rute for fodgængere? De kan arbejde med fx stisystemer, fodgængerfelter, gangtunneler samt veje med begrænset trafik og gode oversigtsforhold. I arbejdet med sikre ruter kan eleverne lære, hvilke områder og ruter der er de sikreste for dem som fodgængere, og hvor på ruten det er bedst at krydse vejen. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne forstår, at den sikreste rute ikke altid er den korteste rute.

Sikker på cykel

Eleverne kan arbejde med deres manøvreferdigheder på cykel. Det kan være gennem praktiske øvelser i et lukket område, fx skolegården. Undervisningen kan tage udgangspunkt i, at eleverne lærer at starte og bremse sikkert, at kunne orientere sig bagud og til siderne og at give tegn uden at miste balancen på deres cykel. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne bliver klar til at gå fra at være sikre fodgængere til at være begyndende cyklister.

Kompetencemål for ulykkehåndtering

Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område

For ulykkehåndtering på dette trinforløb gælder, at eleverne skal kunne hjælpe ifm. tilskadekomst på skolens område. Kompetencemålet lægger op til, at eleverne får en forståelse af, at selv lidt hjælp kan være væsentlig hjælp, og de bør arbejde sig frem mod at turde træde til, hvis der opstår et trafikuheld.

Kompetenceområdet ulykkehåndtering omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Skab sikkerhed** kan fokusere på, at eleverne lærer at skabe sikkerhed omkring en tilskadekomst i et område uden motoriseret trafik.
- **Vurdering af tilskadekomsten** kan omhandle, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekomst persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp.
- **Tilkald hjælp** kan fokusere på, at eleverne lærer at tilkalde hjælp.
- **Førstehjælp** kan centreres omkring, at eleverne lærer at behandle mindre slag og skrammer og at lægge en person i stabilt sideleje.

Skab sikkerhed

Eleverne kan gennem undervisningen lære, at de ved at stoppe andre trafikanter kan skabe sikkerhed omkring den tilskadekomne. Undervisningen kan primært beskæftige sig med de bløde trafikanter i områder uden motoriserede køretøjer.

Vurdering af tilskadekomnen

Eleverne kan arbejde med at vurdere, om en tilskadekomnen person er ved bevidsthed. Det kan fx gøres ved, at eleverne lærer om effekten af berøring og forsøg på kontakt gennem tilkald.

Tilkald hjælp

Eleverne kan arbejde med vigtigheden af at tilkalde hjælp ved at kalde på en voksen, hvis der er sket en ulykke. De kan også lære, at de skal ringe til 112, når ulykken er alvorlig. Eleverne kan forstå, at deres vigtigste opgave er at hente hjælp, da de selv er for små til at tage det fulde ansvar.

Førstehjælp

Eleverne kan arbejde med at behandle småskader som hudafskrabninger og mindre buler. Der kan også arbejdes med, hvordan eleverne ved at trøste og berolige kan hjælpe den tilskadekomne. Desuden kan eleverne lære, hvordan de lægger en bevidstløs person i stabilt sideleje.

5.2 Trinforløb for 4.-6. klassetrin

Fokus på dette trin er, at eleverne arbejder hen imod at blive sikre cyklister. Der arbejdes med, at eleverne lærer at færdes sikkert i trafikken i både kendte og ukendte områder. Eleverne kan med fordel gøres bekendt med forskellige typer af distraktorer. Udgangspunktet er, at eleverne på disse klassetrin i langt højere grad færdes i trafikken på egen hånd, og at især cyklen er et foretrukket transportmiddel. Eleverne lærer, hvilke regler der gælder for cyklister, og hvilke risici der er forbundet med at færdes i trafikken for dem selv og andre trafikanter.

Endvidere lærer eleverne på dette trin at give førstehjælp ved færdselsrelaterede ulykker i mindre trafikerede områder. Eleverne lærer desuden, hvordan de kan standse trafikken omkring den tilskadekomne, hjælpe den tilskadekomne og foretage et alarmopkald.

Kompetencemål for trafikalfærd

Eleven kan færdes sikkert i trafikken.

Kompetenceområdet trafikalfærd omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Færdselsregler** kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for cyklister.
- **Egen sikkerhed** kan tage udgangspunkt i, at eleverne opnår kendskab til typer af distraktorer i trafikken, og hvordan de påvirker elevernes sikkerhed.
- **Samspil i trafikken** kan fokusere på, at eleverne arbejder med de risici, der er forbundet med mødet med andre typer trafikanter, og hvordan de kan færdes mest sikkert ift. dem.
- **Sikker rute** kan omhandle, at eleverne lærer, hvilke ruter der er de mest sikre for cyklister.

Færdselsregler

Eleverne kan arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for cyklister. Eleverne kan lære om korrekt placering, tegngivning, ubetinget og højre vigepligt samt orientering i trafikken. Det er ligeledes vigtigt for eleverne at opnå kendskab til relevante færdselstavler, og hvad de betyder for deres færden på cykel.

Udgangspunktet for undervisningen kan være i trafikken, og at eleverne lærer at cykle ifølge færdselslovens regler for cyklister i både kendte og ukendte områder.

Egen sikkerhed

Her kan eleverne lære, hvilke distraktorer der kan være i trafikken, og hvordan de influerer på deres sikkerhed. Eleverne kan opnå kendskab til distraktorer, der fx kan være forbundet med at køre i flok, samt brug af musik og mobiltelefon, mens de cykler. Der kan arbejdes med, at det er vigtigt at være opmærksom, når eleverne færdes i trafikken. Brug af cykelhjelm, lygter og påklædning i tydelige farver kan fortsat fremhæves som essentielle faktorer for elevernes egen sikkerhed.

Samspil i trafikken

Eleverne kan lære om, hvilke risici der kan være i mødet med andre trafikanter. Eleverne kan i den forbindelse arbejde med forhold som fart, bremselængde, blinde vinkler og tunge køretøjer. På den måde kan undervisningen fokusere på, at eleverne lærer at forudse, hvordan den trafikale situation kan udvikle sig, og at de lærer at navigere sikkert i dette samspil. Eleverne kan arbejde med, hvordan deres egen adfærd kan påvirke samspillet i trafikken på god og dårlig vis.

Sikker rute

Eleverne kan arbejde med, hvad der kendetegner en sikker rute for cyklister, fx stisystemer, enkle kryds frem for store kryds samt ruter med begrænset trafik og evt. vejarbejde. Gennem arbejdet kan eleverne lære, hvilke ruter der er de mest sikre som cyklist, og hvilke der kræver ekstra meget opmærksomhed, fx ruter uden cykelsti, ruter med store lyskryds samt rundkørsler.

Kompetencemål for ulykkehåndtering

Eleven kan give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.

Kompetenceområdet ulykkehåndtering omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Skab sikkerhed** kan centreres omkring, at eleverne lærer at skabe sikkerhed omkring en tilskadekommen i et mindre trafikeret område.
- **Vurdering af tilskadekommen** kan fokusere på, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekommen persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp.
- **Tilkald hjælp** kan omhandle, at eleverne lærer at foretage et alarmopkald.
- **Førstehjælp** kan fokusere på, at eleverne lærer at hjælpe ved knoglebrud og hovedskader.

Skab sikkerhed

Her kan eleverne arbejde med, hvordan de skaber sikkerhed omkring den tilskadekomne ved at stoppe andre trafikanter. Eleverne kan opnå kendskab til en advarselstrekant samt lære at stoppe både bløde og hårde trafikanter i mindre trafikerede områder.

Vurdering af tilskadekommen

Eleverne kan lære at vurdere, om en tilskadekommen person trækker vejret, og lære, hvordan de skaber frie luftveje hos personen.

Tilkald hjælp

Eleverne kan lære at tilkalde hjælp ved at foretage et alarmopkald til 112. De kan arbejde med at give de rette oplysninger i form af angivelse af navn, ulykkessted samt ulykkens hændelse og omfang.

Førstehjælp

Eleverne kan arbejde med symptomerne på en hjernerystelse og opnår kendskab til, hvordan de skal forholde sig, hvis de har mistanke om, at den tilskadedkomne har slået hovedet. Eleverne kan lære at hjælpe ved knoglebrud, det kunne fx være at lære at lave en armslynge ved brud på armen.

5.3 Trinforløb for 7.-9. klassetrin

Fokus på dette trin er, at eleverne arbejder hen imod at blive ansvarlige trafikanter. Der arbejdes med, at eleverne lærer at færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken. Eleverne lærer at færdes ifølge færdselsreglerne i trafikken og under hensyntagen til øvrige trafikanter. Det forventes, at eleverne har indsigt i og forstår deres egen og andre trafikanters ageren i trafikken, og at de forstår deres medansvar i trafikken. Det forventes desuden, at de forstår de mulige personlige og samfundsmæssige konsekvenser, en alvorlig trafikulykke kan have for dem selv og andre.

Endvidere arbejder eleverne med at lære at yde livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken, så de er i stand til at hjælpe ifm. færdselsrelaterede ulykker. Eleverne lærer ligeledes at sikre en tilskadedkommen og at vurdere skaden og behovet for professionel hjælp.

Kompetencemål for trafikalfærd

Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.

Kompetenceområdet trafikalfærd omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Færdselsregler** kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere, cyklister og visse typer af andre trafikanter, fx knallerter.
- **Egen sikkerhed** kan centreres omkring, at eleverne opnår kendskab til risikofaktorerens indflydelse på ulykker i trafikken.
- **Ansvar** kan omhandle, at eleverne lærer om deres og andres ansvar i trafikken.
- **Konsekvensberegning** kan fokusere på, at eleverne lærer at kunne forudsige konsekvenserne af egen og andres adfærd i trafikken, de personlige såvel som de samfundsmæssige konsekvenser.

Færdselsregler

Eleverne kan arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for dem som trafikanter, herunder grundreglen for al færdsel: At optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed i trafikken! Eleverne kan også opnå kendskab til færdselsreglerne for andres færden, herunder at kende til regler for knallertkørsel, fx aldersgrænse, regler for kørekort, hastighedsgrænser og grænser for spritkørsel.

Egen sikkerhed

Her kan eleverne lære om de væsentligste risikofaktorer, der har betydning for deres sikkerhed i trafikken. De kan lære om kroppens reaktionsevne under påvirkning af alkohol og stoffer, om uopmærksomhed og om risikoen ved at køre med for høj fart og uden det nødvendige sikkerhedsudstyr.

Ansvar

Eleverne kan arbejde med det ansvar, de bærer for sig selv og hinanden, når de færdes i trafikken. Eleverne kan lære at have øje for andre end sig selv og derved lære, at de har et ansvar over for deres medtrafikanter. Særligt kan eleverne lære at have øje for de yngste i trafikken og lære, at de er rollemodeller for de yngre børn.

Endvidere kan eleverne lære, at de gennem deres valg kan påvirke deres medtrafikanter i god og dårlig retning, herunder kan der arbejdes med, hvordan gruppedynamik kan påvirke elevernes adfærd. Eleverne kan opnå kompetence i at sige fra over for risikoadfærd.

Konsekvensberegning

Eleverne kan lære, at deres egne og andres beslutninger og handlinger i trafikken har indflydelse på egen og andres sikkerhed. Eleverne kan lære at forstå de mulige personlige og samfundsmæssige konsekvenser ved uhensigtsmæssig adfærd i trafikken og derigennem motiveres til at handle velovervejet og træffe det sikre valg både for dem selv og andre.

Kompetencemål for ulykkeshåndtering

Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.

Kompetenceområdet ulykkeshåndtering omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Skab sikkerhed** kan omhandle, at eleverne lærer at sikre en tilskadekommen i trafikken.
- **Vurdering af tilskadekommen** kan fokusere på, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekommen persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp.
- **Tilkald hjælp** kan centreres omkring, at eleverne lærer at opgive de rigtige oplysninger ifm. tilkald af professionel hjælp.
- **Førstehjælp** kan tage udgangspunkt i, at eleverne arbejder med at lære at yde livreddende førstehjælp til tilskadekomne i trafikken.

Skab sikkerhed

Eleverne kan arbejde med, hvilke forhold der er særlig vigtige, når der skal skabes sikkerhed omkring en tilskadekommen i trafikken på trafikerede områder. Eleverne kan lære, hvordan der ved korrekt brug af signalering kan skabes sikkerhed for både tilskadekomne og hjælpere. Endvidere kan eleverne lære, hvordan de kan foretage en nødflytning af en tilskadekommen for at skabe sikkerhed omkring vedkommende.

Vurdering af tilskadekommen

Eleverne kan lære at vurdere, om en tilskadekommen person har brug for livreddende førstehjælp. I den forbindelse kan eleverne lære at vurdere, om den tilskadekomne har problemer med vejrtrækningen, kredsløbet og hjertet. Eleverne kan også lære at genkende skader, der kan forårsage livstruende blodtab eller chok.

Tilkald hjælp

Her kan eleverne lære at håndtere en samtale med en professionel hjælper. Her tænkes der især på den samtale, der skal føres ved akutopkald til 112, hvor der kan være brug for, at eleverne skal bevare roen og måske bistå i hjælpearbejdet med en tilskadekommen. Eleverne kan også lære at kunne vurdere, hvilken professionel hjælp der skal tilkaldes, hvis den tilskadekomnes tilstand ikke er livstruende. Her tænkes især på kontakt til skadestuen.

Førstehjælp

Eleverne kan lære, hvilken type hjælp der er brug for, hvis den tilskadekomne er i livsfare. Herunder kan de lære teknikker til at yde hjertelungeredning og forebyggelse af choktilfælde. Eleverne kan også lære teknikker til at stoppe livstruende blødninger.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Emnet færdselslære er ikke tillagt et selvstændigt timetal, men skal indgå i undervisningen i skolens obligatoriske fag. Denne integration i fagene understøtter det tværfaglige fokus, som er særlig karakteristisk for emnet. Færdselslære giver mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger og derved indgå i tvær- og fællesfaglig undervisning.

At kunne færdes sikkert i trafikken er et redskab til at kunne inddrage omverdenen i sin undervisning i alle fag. Sikre trafikanter giver mulighed for at udnytte de tilbud, det omgivende samfund har ift. undervisningen, fx gennem museumsbesøg. Samtidig er ture ud af huset en oplagt mulighed for at arbejde med netop færdsel.

- **For børnehaveklasse til 3. klassetrin** kan færdselslære fx integreres i faget idræt, hvis eleverne fx arbejder med begreber som motorik og balance. Dette kan sammenkobles med at skulle lære at manøvrere på cykel. Færdselslære kan også med fordel integreres i bevægelse i skoledagen generelt.
- **For 4.-6. klassetrin** kan færdselslære fx integreres i matematik og natur/teknologi, hvis eleverne fx arbejder med begreber som statistik, sandsynlighed og hypotesedannelse. Dette kan fx sammenkobles med forsøg med egne transportmidler og trafiktællinger.
- **For 7.-9. klassetrin** kan færdselslære fx integreres i samfundsfag og kristendoms-kundskab, hvis eleverne fx arbejder med begreber som socialisering og etik, herunder skyld og ansvar.

7 Tværgående temaer

Undervisningen i færdselslære tilrettelægges med udgangspunkt i kompetenceområderne og under hensyntagen til de tre tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab, hvor det er meningsgivende. Eleverne skal have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder, ved at undervisningen, i det omfang det er muligt, inddrager tværgående emner og problemstillinger.

7.1 Sproglig udvikling

Alle skolens fag og obligatoriske emner skal have fokus på sproglig udvikling. Undervisningen foregår gennem sproget i alle fag og emner, når vi beskriver, forklarer, udvikler, diskuterer og reflekterer sammen med eleverne i tale og skrift. Fagord, begreber og fagspecifikt sprog giver mulighed for at udtrykke sig om og formidle fagligt indhold. Elevernes beherskelse af fagord, begreber og fagspecifikt sprog klæder dem også på til nuanceret at kunne afkode kulturelle normer og sociale spilleregler, så de kan handle sprogligt hensigtsmæssigt i en given kontekst, fx ved ulykkeshåndtering.

7.2 It og medier

Det tværgående tema it og medier kan indgå i færdselslære hvis man fx anvender digitale redskaber i undervisningen. Inddragelse af digitale teknologier i emnet kan tilrettelægges med didaktisk blik for elevernes forudsætninger og de faglige potentialer i de fire elevpositioner inden for temaet it og medier:

- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som analytisk modtager
- Eleven som målrettet og kreativ producent
- Eleven som ansvarlig deltager.

It og digitale medier spiller en vigtig rolle i elevernes liv, i skolen og i samfundet. Den hastige udvikling inden for området stiller krav til den enkelte lærers didaktiske refleksion ift. at omsætte og tilpasse den digitale virkelighed til et fagligt indhold, der kan styrke elevernes kompetencer til at håndtere de muligheder og udfordringer, som den digitale udvikling medfører.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Det tværgående tema innovation og entreprenørskab sætter fokus på idéudvikling, proces og produkt. Temaet vægter elevdeltagelse og giver plads til, at eleverne undersøger, eksperimenterer, er kreative i deres tankegange og handler på nye idéer. Disse aspekter af temaet innovation og entreprenørskab kan indgå i færdselslære, i det omfang det er muligt.

Der kan arbejdes innovativt i det obligatoriske emne, ved at eleverne understøttes i at omsætte og konkretisere deres viden om adfærd i trafikken og ulykkehåndtering til konkrete idéer, produkter og handlinger. Det skabende element i innovation og entreprenørskab kan således udfordre eleverne til at tænke kreativt, ift. hvordan deres viden kan få en aktiv betydning for deres sikkerhed i trafikken og for deres evne til at yde førstehjælp. Ved at give innovation og entreprenørskab plads i det obligatoriske emne kan der skabes fokus på handle- og forandringsperspektivet "eleven som aktør" og "eleven som producent" i en skabende proces.

Når der arbejdes innovativt i færdselslære, kan dette tænkes både i det små og i det store. Der kan arbejdes innovativt med fokus på færdselslære i klassen, på skolen eller i det omkringliggende samfund. Hvor omfattende den innovative tankegang skal indgå i undervisningen, og hvor meget tid der fx skal afsættes til produktudvikling og iværksætteri, afhænger af den enkelte lærers og skoles tilrettelæggelse og vurdering af, hvad der er meningsgivende og relevant.

Undervisningsvejledning

Indhold

1 Om undervisningsvejledningen	34
--------------------------------	----

2 Elevernes alsidige udvikling	35
2.1 De overordnede idéer med emnet	35
2.2 Det centrale indhold	36
2.3 Selvtransporterende børn	36
2.4 Varieret og anvendelsesorienteret undervisning	36
2.5 Refleksion og stillingtagen i udskolingen	37

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen	38
3.1 Overordnede rammer og ansvar for undervisningen	38
3.2 Færdselskontaktlæreren som ressourceperson	38
3.3 Overordnet tilrettelæggelse af undervisningen	38
3.4 Didaktiske valg og refleksioner i forbindelse med undervisningen	39
3.5 Indhold og metode	39
3.6 Læremidler	40
3.7 Evaluering	41
3.8 Progression i undervisningen i trafikal adfærd	41
3.9 Progression i undervisningen i ulykkehåndtering	45

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold	48
4.1 Trafikal adfærd	48
4.2 Ulykkehåndtering	53

5 Almene temaer	56
5.1 Bevægelse	56
5.2 Understøttende undervisning	56
5.3 Den åbne skole	56
5.4 Forældresamarbejde	57

6	Tværgående emner og problemstillinger	58
6.1	Færdsel som selvstændigt emne	58
6.2	Færdsel i en tværfaglig sammenhæng	58
6.3	Fagligt udgangspunkt	59

7	Tværgående temaer	60
7.1	Sproglig udvikling	60
7.2	It og medier	60
7.3	Innovation og entreprenørskab	60

8	Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger	61
8.1	Undervisningsdifferentiering og inkluderende læringsmiljøer	61

1 Om undervisningsvejledningen

Undervisningsvejledningen giver information, støtte og inspiration til at kvalificere de mange valg, som læreren, i samarbejde med sin leder og sine kolleger, tager i sin praksis. Den informerer om de bestemmelser i folkeskoleloven og i Fælles Mål, som vedrører undervisningen i emnet, og den støtter ved at forklare og eksemplificere centrale dele af emnets indhold.

Endelig giver undervisningsvejledningen inspiration til og understøtter tilrettelæggelse af undervisning i emnet ved at beskrive forskellige mulige valg i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. I forbindelse med disse beskrivelser bidrager den til at synliggøre forskellige veje i tilrettelæggelsen af undervisningen, bl.a. ved at lægge op til diskussion af potentialer og begrænsninger i forskellige former for undervisningspraksis.

2 Elevernes alsidige udvikling

Gennem undervisningen i færdselslære og de kundskaber og færdigheder, eleverne erhverver sig, kan deres alsidige udvikling fremmes, ligesom de gennem undervisningens arbejdsmetoder og rammer udvikler en erkendelse, der sætter dem i stand til aktivt at tage stilling og handle jf. folkeskolens formål § 1. Færdselslære kan desuden bidrage til at forberede eleverne til deltagelse og medansvar i et samfund med frihed og folkestyre, idet færdselslære er med til at udvikle eleverne til selvstændige individer. Emnet færdselslære tager udgangspunkt i det samspil, der er mellem mennesker, og handler grundlæggende om, hvordan vi som enkeltindivider kan have afgørende betydning for den fælles forpligtelse, der ligger i at passe på hinanden i trafikken.

2.1 De overordnede idéer med emnet

Undervisningen i færdselslære skal give alle børn forudsætninger for at blive sikre trafikanter både nu og i fremtiden.

Børn opholder sig, leger og færdes mange steder i løbet af en dag. Det kan være mellem hjem og skole, til og fra fritidsaktiviteter, mellem venner eller på tur i undervisningen. At kunne færdes sikkert i trafikken skaber mulighed for det enkelte individ for at kunne virke i et samfund, hvor mobilitet i vid udstrækning er en forudsætning for at kunne deltage og bidrage aktivt. Undervisningen i færdselslære skal give eleverne en forståelse af, at trafikken ikke er farlig, men at den kræver, at de færdes med forståelse og respekt for deres egen og andre trafikanters rolle.

Børn færdes selvstændigt i trafikken som forgængere og cyklister, dvs. som såkaldt bløde trafikanter. Det betyder bl.a., at de er sårbare ift. de øvrige trafikanter, som bevæger sig i trafikken omkring dem, herunder hårde trafikanter såsom biler, busser og lastbiler.

De fleste af trafikulykker skyldes trafikanters adfærd. Nogle trafikanter træffer bevidst u hensigtsmæssige valg i trafikken, men oftest begår trafikanter fejl, uden at det er hensigten, fx ved at være uopmærksom, ikke at orientere sig eller ikke at reagere tilstrækkeligt ift. den trafikale situation, fx hvis der er mange trafikanter. Eleverne skal lære at færdes sikkert, dvs. overholde færdselsloven, vise hensyn og være agtpågivende i trafikken.

Trafikanter adfærd er altafgørende, men hensigtsmæssig trafikplanlægning og personlige sikkerhedsforanstaltninger såsom reflekser, cykelhjelme, lygter og tøj i markante farver, fx pangfarver, gør også en stor forskel ift. at forebygge trafikulykker. Her er det vigtigt, at eleverne lærer at forstå nødvendigheden og brugen af disse foranstaltninger.

Gennem færdselslære skal eleverne opnå kompetencer til at kunne færdes sikkert og passe på sig selv og andre i trafikken, herunder at yde livreddende førstehjælp. Eleverne skal lære at træffe hensigtsmæssige valg. Dette kræver indsigt, træning og erfaring i at færdes i trafikken.

2.2 Det centrale indhold

Gennem færdselslære skal eleverne gradvist udvikle deres forståelse af, hvad trafik er, og hvad der kræves af dem i forskellige situationer. De skal lære de grundlæggende færdselsregler for gående og cyklister. At færdes sikkert i trafikken kræver også en forståelse af, at trafik er noget, der foregår i et samspil med andre trafikanter. Det betyder, at børn har brug for at udvikle kompetencer som opmærksomhed, ansvarlighed og evne til at aflæse medtrafikanter. En væsentlig del af trafikundervisningen kan bestå i, at eleverne forholder sig kritisk og tager stilling til deres egen rolle i trafikken fx ift. ansvar, adfærd og gruppedynamikker.

En del af færdselslære er, at eleverne lærer at hjælpe, hvis der sker en ulykke i trafikken. Eleverne skal opnå en bevidsthed om nødvendigheden af at hjælpe sig selv og andre og skal opnå viden og kompetencer til at kunne reagere og handle hensigtsmæssigt, hvis de kommer ud for eller er vidne til en ulykke. Udgangspunktet er, at eleverne kan lære at yde omsorg, at skabe tryghed og overblik over situationen og at hjælpe, i det omfang de magter afhængigt af alderstrin.

2.3 Selvtransporterende børn

Det er væsentligt, at indholdet i færdselslære sigter mod, at eleverne bliver selvtransporterende, så de på sigt kan færdes sikkert som fodgængere, cyklister og trafikanter generelt. Vægten i undervisningen kan derfor lægges på alderssvarende positive oplevelser samt aktiverende og praksisnære aktiviteter. Formålet er, at eleverne får lyst til at færdes i trafikken og opnår et realistisk billede af, hvad de selv kan klare, og hvad de må forvente ift. andre trafikanters adfærd.

Eleverne skal arbejde med, hvordan de bedst muligt passer på sig selv i trafikken, og hvordan de undgår at bringe sig selv i farlige situationer. De skal også lære, at det ikke er nok at stole på de andre, og at de ikke skal holde på deres ret i trafikken. De skal lære at være forudseende, at træffe deres egne forholdsregler og at handle hensigtsmæssigt.

Undervisningen i færdselslære kan ruste børnene til at blive selvtransporterende fx til og fra skole. At være selvtransporterende giver frihed til og mulighed for at bidrage positivt ift. alles fælles trafiksikkerhed. Dette vil tilmed have en positiv afsmitning på elevernes sundhed og koncentration i den øvrige undervisning.

2.4 Varieret og anvendelsesorienteret undervisning

Vi færdes alle dagligt i trafikken, hvorfor det er oplagt at lade undervisningen i færdsel tage udgangspunkt i det virkelighedsnære og i situationer, som eleverne kender fra deres egen hverdag. De fleste elever kan fortælle om udfordringer og hændelser på skolevejen, som er en væsentlig del af deres hverdag, og læreren kan lade undervisningen tage udgangspunkt i denne. Ligeledes bruger børnene ofte i deres fritid forskellige transportmidler, fx bus, tog, løbehjul, skateboard eller rulleskøjter, og disse kan indgå som en del af undervisningen.

Emnet færdselslære inviterer til at lade konkrete og praksisnære aktiviteter være udgangspunkt for undervisningen kombineret med teoretisk viden. Eleverne kan afprøve tingene på egen krop og derved bringe flere af deres sanser i spil. For mange børn kan det være svært at forstå meningen med en mundtlig forklaring eller instruktion, og derfor er det vigtigt, at undervisningen er så konkret og handlingsanvisende som muligt. Eleverne kan komme ud i trafikken og lære at passere konkrete vejkryds i lokalområdet. Eller de skal via simuleringer og rollespil øve sig i at danne sig et overblik over en ulykke, lære at tilkalde hjælp, afprøve at lægge en person i stabilt sideleje, kontrollere for livstegn og standse blødninger. De skal med andre ord have lov til at prøve teorien af i praksis og at lave teorier ud fra deres oplevelser i praksis.

Eleverne kan også arbejde ud fra en undersøgende tilgang, hvor de udforsker deres nærmiljø og den faktiske adfærd i deres lokalområde. Hvordan kommer skolens elever i skole? Hvor mange cyklister bruger cykelhjelme? Her vil det være oplagt at lade eleverne anvende digitale hjælpemidler og relevante apps.

2.5 Refleksion og stillingtagen i udskolingen

I udskolingen er det også vigtigt, at undervisningen er konkret og tæt på elevernes hverdag. Det kan dog også være relevant at give eleverne et indblik i de risici, der er forbundet med knallert og bil, da de i en nær fremtid har mulighed for at tage kørekort til disse. Her kan undervisningen tage udgangspunkt i scenarier, som ikke nødvendigvis er taget fra elevernes egen hverdag, men som dog stadig er virkelige. Til dette kan man med fordel bruge eksterne oplægsholdere eller videobaseret materiale.

Undervisningen skal indeholde situationer, som relaterer til elevernes egen virkelighed, og som fordrer til refleksion over egen livsstil og ansvarlighed. Når eleverne fx har været ude at lave observationer og optællinger til statistisk bearbejdning ved en lyskurv i lokalområdet, vil der være personlige oplevelser og faktisk grundlag for analyse, vurdering og personlig stillingtagen: Hvilke forholdsregler bør jeg tage, næste gang jeg skal gennem dette kryds?

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen

3.1 Overordnede rammer og ansvar for undervisningen

Overordnet er det skolelederens ansvar at sikre, at der undervises i færdselslære på alle klassetrin. Dette kan gøres i samarbejde med skolens færdselskontaktlærere, skolebestyrelsen og andre ressourcpersoner på skolen. Skolebestyrelsen kan fastsætte principper for skolens virksomhed og kan derfor fastsætte regler for organiseringen af færdselslære. Ligeledes kan skolebestyrelsen aftale en trafikpolitik for skolen. En trafikpolitik kan bl.a. angive regler for færdsel omkring skolen samt planer for færdselsundervisningen, som danner retningslinjer for lærerens tilrettelæggelse. Det er de enkelte klassers lærere, som har ansvaret for, at færdselslære inddrages som en del af undervisningsplanen, og de er ansvarlige for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningen. Færdselslære kan med fordel foregå som en del af den samlede årsplanlægning.

3.2 Færdselskontaktlæreren som ressourceperson

Skolelederen kan udpege en lærer til at fungere som færdselskontaktlærer. Dennes opgave kan være at rådgive og vejlede skolens øvrige fagprofessionelle ifm. færdselsundervisningen. En væsentlig opgave for færdselskontaktlæreren kan være at inspirere og vejlede i, hvilke fag og emner man kan inddrage færdselslære i. Hvis skolen har en skolepatrulje, kan det også være skolens færdselskontaktlærere, der er ansvarlig for uddannelse og tilsyn med denne.

Det kan være færdselskontaktlærerens rolle at formidle kendskab til læremidler og hjælpemidler til undervisningen og give råd om, hvordan de kan bruges i undervisningen. Dette kan foregå i samarbejde med skolens pædagogiske læringscenter. Det kan være færdselskontaktlærerens ansvar at holde sig opdateret om nye læremidler, tiltag og regler på området. Det er muligt for læreren at hente råd og vejledning hos forskellige organisationer, der beskæftiger sig med sikker trafik og førstehjælp.

3.3 Overordnet tilrettelæggelse af undervisningen

Færdselslære er et obligatorisk emne fra børnehaveklassen til 9. klasse. Der er ikke regler for, hvornår og i hvilken sammenhæng færdselslære skal indgå i undervisningen, men det skal indgå som emne i undervisningen i de obligatoriske fag og i tværfaglige forløb, hvor det er muligt.

De enkelte teams kan med fordel arbejde sammen om færdselsundervisningen for at sikre, at den bliver afholdt. Man kan på et teammøde gennemgå de muligheder, der er, for at tænke undervisningen ind i teamets årshjul. Det kan være, at der skal arrangeres en fordybelsesdag eller en emneuge, hvor eleverne arbejder med trafik. En anden mulighed er, at teamet aftaler, at færdselsundervisningen lægges ind under et specifikt fag, fx idræt, natur/teknologi eller dansk, hvorefter de enkelte fagteams kan tilrettelægge undervisningen. Hvis skolen har en færdselskontaktlærer, kan de ansvarlige teams søge vejledning hos denne. Dette kan mindske det arbejde, der er forbundet med at finde relevant materiale,

og en færdselskontaktlærer vil ofte kunne henvise til konkrete materialer og give råd og vejledning ift. den praktiske afvikling af undervisningen.

Færdselslære kan tages op regelmæssigt igennem hele skoleforløbet, og det er vigtigt at fastholde fokus i de ældste klasser, idet ulykkesstatistikkerne understreger, at det hovedsageligt er de ældre skolebørn og unge, der kommer til skade i trafikken.

Den enkelte skole kan fastlægge bestemte aktiviteter på bestemte tidspunkter i skoleforløbet, fx gåprøve i indskoling, cyklistprøve på mellemtrinnet og besøg af et offer for et trafikuheld i udskoling. Det kan skabe en god tradition på den enkelte skole. Dette kan også være en støtte for de enkelte teams, når de skal tilrettelægge færdselsundervisningen. Disse aktiviteter skal ikke nødvendigvis ses som enkeltstående, men kan fungere som integrerede dele af et undervisningsforløb, ligesom de kan suppleres med forløb, der indgår i den almindelige undervisning i naturlig sammenhæng med fagene.

Færdselsundervisning skal være relevant for eleverne og skal tage udgangspunkt i deres hverdag. Teori og praksis kan kobles i undervisningen, ligesom det er vigtigt, at aktiviteterne er afstemt efter elevernes behov og evner på de enkelte trin. Færdselsundervisning giver eleverne mulighed for at få erfaring i at færdes i trafikken og forståelse af, hvilke sanser og motoriske evner det kræver at kunne færdes sikkert. Færdselsundervisningen skal arbejde hen imod, at eleverne blive sikre, selvstændige trafikanter.

3.4 Didaktiske valg og refleksioner i forbindelse med undervisningen

Didaktiske valg ift. indhold, metode, læremidler og evaluering tilfalder den enkelte lærer eller det team, som kender eleverne. Læreren kan overveje følgende:

- Hvad forventes der af mine elever i trafikken?
- Hvor langt er vi fra at nå målet?
- Hvad skal der til, før mine elever er i mål?
- Hvilket indhold understøtter bedst mine elevers læring?
- Hvilken metode vil understøtte mine elevers læring?
- Hvilke læremidler kan bruges i min undervisning?
- Hvordan ser jeg, om eleverne udvikler sig?

3.5 Indhold og metode

Undervisningen kan tilpasses elevernes fysiske og kognitive formåen på de forskellige klassetrin. Børnene kan gradvist lære at færdes sikkert som selvstændige og ansvarlige trafikanter, og undervisningen kan foregå progressivt igennem hele skoleforløbet, ift. hvad børnene kan overskue og magte. De mindste elever har fx svært ved at sætte sig i de andre trafikanters sted, hvorfor undervisningen især skal have sigte imod dem selv, og hvad de kan gøre for at færdes sikkert i trafikken. Efterhånden som eleverne opnår større modenhed og evne til at se og analysere komplicerede sammenhænge, er andre trafikanters synsvinkler også en vigtig del af undervisningen.

Eleverne kan lære at forstå sig selv som aktive medspillere i det sociale samspil i trafikken, og at deres valg kan få konsekvenser for andre mennesker, ligesom andres valg kan få konsekvenser for dem. Hvor undervisningen i de yngste klasser har fokus på regler og konkrete manøvreferdigheder i trafikken, kan den på mellemtrinnet og i de ældste klasser i højere grad handle om elevernes ansvar for sig selv og andre.

I undervisningen i ulykkehåndtering er udgangspunktet for de yngste elever, at de lærer at hjælpe og yde omsorg ved små dagligdagsuheld, som sker ift. deres færden i trafikken og ift. deres fritidsaktiviteter. De kan fx lære at råbe om hjælp, hente en voksen og trøste den tilskadekomne. Først på de ældre klassetrin kan man forvente, at eleverne kan magte at handle mere direkte ift. tilskadekomne og ulykkesituationen.

I de yngste klasser kan man med fordel tænke bevægelse og leg ind i undervisningen. Når eleverne skal lære de basale regler, kan det med fordel gøres i skolegården, hvor man kan lade eleverne optegne veje, som de efterfølgende skal bevæge sig rundt på. Man kan indtænke færdselslære og førstehjælp i stafetter, hvor eleverne fx får kendskab til de skilte, de møder ude i trafikken, og man kan lave lege, hvor eleverne skal svare på, hvad de vil gøre i konkrete situationer, fx når de skal krydse vejen et sted, hvor der ikke er lyssignal, eller hvis de ser en ven vælte på sin cykel.

I de ældste klasser kan undervisningen i høj grad være baseret på dialog eleverne imellem. De fleste elever har oplevet at være utrygge i trafikken, og ved at få denne utryghed italesat kan man legalisere den og dermed i fællesskab forholde sig til, hvad man kan gøre for at komme den til livs. I takt med at eleverne bliver ældre, vil de begynde at udfordre de normer, de hidtil har været underlagt i trafikken. Det kan være, at cykelhjelmene bliver lagt på hylden, eller at fart bliver spændende. Som underviser kan man være nysgerrig på denne udvikling frem for at fordømme den. Ved at spørge ind til elevernes holdninger og oplevelser kan man få skabt et rum, hvor eleverne ikke bliver stigmatiserede, fordi de træffer uhensigtsmæssige valg, men hvor de har mulighed for at få deres holdninger testet i et trygt forum. Ved at tale om de udfordringer, der er forbundet med at være ung i trafikken, kan man også give taletid til de elever, som har et ønske om at gøre det rigtige. Dette vil ofte være flertallet, men når man når op i de ældste klasser, betyder gruppedynamikker til tider mere end fornuft. Hvis man som elev hører, at der er andre, som egentlig gerne vil beholde cykelhjelmene på, men bare har lagt den på hylden, fordi alle andre har gjort det, så er det måske nemmere at finde den frem igen.

3.6 Læremidler

Læremidler kan understøtte en dialogisk og undersøgende tilgang til undervisningens indhold. Resultatet kan være en refleksionsorienteret og delvist elevstyret undervisning, hvor valg og begrundelser undervejs i arbejdsprocessen prioriteres. Denne struktur åbner for en vis differentiering ift. tid, tempo og arbejdsformer.

Det kræver abstraktionsevne at kunne overføre læring fra én situation til en anden eller at kunne overføre læring fra et undervisningsmateriale til en konkret situation. Læremidler kan derfor vurderes efter, om de indholdsmæssigt lever op til kravene i læseplanen, men det kan også indgå, om de lægger op til en aktiverende og praksisnær undervisning, som kan knyttes an til elevernes færden i trafikken og den førstehjælp, de kan få brug for at kunne.

Man kan anvende digitale læremidler, som giver rum for visuelle og auditive effekter i form af video, billeder og lyd. Anvender man digitale kort, kan man rykke elevernes virkelighed helt ind i klasseværelset, og dele af den teoretiske undervisning kan tage udgangspunkt i elevernes lokalområde.

Det kropslige element kan især medtænkes i færdselsundervisningen, og det er vigtigt, at læremidlerne lægger op til kropslige og motoriske øvelser. Når der vælges læremidler, er det vigtigt, at de ikke alene fokuserer på færdselslære som regelindlæring og konkrete færdigheder. En væsentlig del af emnet er at øge elevernes risikoforståelse, så de bliver i stand til at analysere og handle i potentielt risikobetonede trafikale situationer. Dette gælder især ift. de ældste elever, så de rustes til at færdes kritisk reflekteret i trafikken.

Læremidlerne kan med fordel tage udgangspunkt i problemstillinger, der er relevante for eleverne. Det kan fx være: Hvordan kommer jeg mest sikkert til skole? Hvordan kommer jeg sikkert hjem fra fest?

3.7 Evaluering

Evaluering af undervisningen kan dreje sig om, både at eleverne får tilbagemeldinger om deres læring og udvikling, og at læreren får tilbagemeldinger om undervisningens kvalitet.

I indskoling og på mellemtrinnet er den praktiske dimension afgørende for evalueringen af undervisningen. Færdselslære handler om at kunne færdes i trafikken. Dette er bl.a. en praktisk kompetence, hvorfor den kan evalueres ude i den virkelige verden uden for klasselokalet.

I udskoling kan evalueringen tage udgangspunkt i en dialog, hvor læreren ser på elevernes refleksioner ifm. valg og stillingtagen til trafikale problematikker.

God evaluering omfatter, at eleverne involveres aktivt og bliver bevidste om, hvordan de bliver bedre. De skal have feedback, og så skal læreren overveje, hvordan evalueringen påvirker elevernes motivation til at blive bedre trafikanter.

3.8 Progression i undervisningen i trafikal adfærd

Kompetenceområdet trafikal adfærd omfatter de kompetencer, den enkelte elev skal opnå for at blive en sikker og ansvarlig trafikant. På de yngste klassetrin handler det især om barnets egen sikre adfærd, og på de ældste klassetrin udvides fokus til i højere grad også at omfatte forholdet til andre trafikanter og ansvaret for både egen og andres sikkerhed i trafikken.

Børnehaveklasse til 3. klassetrin

Når børn begynder at færdes alene i trafikken, er det oftest som fodgængere. Derfor bør hovedvægten i undervisningen på det første trin ligge på dette område. Et undervisningsforløb med vægt på det at være fodgænger i fx børnehaveklasse skal have en nær relation til den omgivende trafik, som børnene færdes i dagligt.

Det kan være en god idé at afslutte et forløb i færdselsundervisning med, at børnene aflægger en gåprøve, hvor de på en bestemt rute viser, hvad de har lært om at gå ifølge færdselsreglerne. Afholdelse af gåprøve er en måde at evaluere undervisningen på, og den kan give et indblik i, hvad den enkelte elev kan og ikke kan som fodgænger. Dette kan eventuelt danne baggrund for undervisningsdifferentiering ved kommende forløb.

Hen imod slutningen af 2. klasse eller i begyndelsen af 3. klasse kan der begyndes på egentlig cykeltræning og undervisning med relation til trafikken.

Eleverne kan lære de basale færdselsregler for cyklister, såsom hvor de må cykle, at de skal standse ved hajtænder, hvordan de skal forholde sig ved kryds og rundkørsler, og hvad der er korrekt tegngivning. Idet børnene endnu ikke har udviklet det overblik, det kræver at cykle alene ude i trafikken, kan den praktiske træning foregå på et lukket område, fx skolegården.

Selv om eleverne har lært at holde balancen på cykel, kan det fortsat være vigtigt, at de får trænet deres manøvreferdigheder. At være en sikker cyklist kræver, at man har overskud til at være opmærksom på trafikken. Derfor er det vigtigt, at eleverne fx kan se sig tilbage og til siden uden at miste balancen og kan køre sikkert med kun én hånd, idet de skal kunne give tegn med den anden. Et træningsforløb kan fx afsluttes med en lille cykelkøreprøve, hvor man tester, om eleverne har styr på start og stop, balance, at køre med én hånd samt orientering.

Spørgsmål til refleksion

- Hvordan sikrer jeg mig bedst, at mine elever lærer at færdes sikkert til fods i trafikken?
- Hvordan bruger jeg bedst lokalområdet i undervisningen?
- Hvordan hjælper jeg bedst mine elever til at lære at være sikre på cykel?
- Hvordan tester jeg bedst mine elevers cykelfærdigheder på lukket område?

4.-6. klasses trin

Når eleverne bliver 10-12 år, har de fleste fået en del erfaring i at færdes i trafikken, og de bevæger sig ofte længere væk fra hjemmet på egen hånd. Kendskab til trafikken i det nære lokalområde er ikke længere nok, til at de kan klare sig. De skal have viden og færdigheder, som gør dem i stand til at færdes sikkert også steder, som er ukendte for dem. Den viden og de færdigheder opnår eleverne bedst ved at arbejde videre med de erfaringer, de allerede har. Det er væsentligt at huske på, at eleverne allerede nu i en vis udstrækning er kompetente trafikanter, og der er ingen grund til ikke at bygge videre på dette. Ved at anse eleverne som kompetente underbygger man deres mod på at lære mere, og dermed har man et bedre grundlag for den videre undervisning.

Børnene færdes stadig i høj grad som fodgængere og måske også på løbehjul o.l. Undervisningen bør stadig beskæftige sig med det at være fodgænger, men hovedvægten kan lægges på undervisning, som har med cykling at gøre. Mange børn har en cykel, og børnene kan have meget glæde af at cykle. En del børn er afhængige af cyklen som transportmiddel, og mange oplever stor glæde ved endelig at kunne være selvtransporterende. Denne glæde kan skolen være med til at fastholde, og samtidig kan skolen hjælpe med at få de elever op på cyklen, som evt. ikke har cykling som en integreret del af hverdagen. Dette kan fx gøres ved at tænke cykling ind i den daglige undervisning, i idrætstimerne eller på klasseseture. Desuden kan undervisningen omfatte andre aspekter af det at være selvtransporterende. Fx gennem god og sikker opførsel i forbindelse med tog- og bustransport.

Eleverne skal lære, at cykling i trafikken er en selvstændig aktivitet, som kræver særlige forholdsregler og særlig kunnen. Det er ikke noget, man bare kan eller gør. Eleverne på mellemtrinnet kan i højere grad sætte sig i andres sted og se tingene og trafikken fra andres synsvinkel. Det betyder, at de i højere grad end på tidligere trin har mulighed for at overskue en kompliceret situation og forudse, hvordan en situation eventuelt kan udvikle sig. Eleverne kan nu også magte at køre ifølge reglerne for højre- og ubetinget vigepligt og for orientering ved sving og retningsskift, og de kan praktisere korrekt tegngivning.

Undervisningen kan bidrage til at skærpe elevernes opmærksomhed på, hvad der kan ske, når de er i trafikken. De kan med andre ord øve sig i at være forudseende. Det vil sige, at de skal prøve at forudse, hvad de andre trafikanter vil gøre. Men de kan også prøve at forudse, hvordan deres egen adfærd vil eller kan virke på de andre trafikanter. Samtidig med at de kører på cykel, kan de tænke sig selv ind i det samspil, de er en del af. Det er derfor ikke nok at kunne manøvrere cyklen og kende færdselsreglerne. Cyklisters opmærksomhed eller mangel på samme er medvirkende årsag til mange cykelulykker. Uopmærksomhed kan skyldes flere ting, såsom at cyklisterne ikke ser på vejen, ikke orienterer sig godt nok, ikke holder øje med medtrafikanterne, lytter til musik, læser sms'er eller andet. I den sammenhæng er det også centralt at tale om, hvordan man kører på cykel, når man færdes i flok, og at dette kræver ekstra opmærksomhed fra den enkelte. Man kan lave små forsøg, hvor eleverne i praksis får lov til at teste deres evner på cyklen. Dette skal gøres på et lukket område, fx skolegården. Man kan lade eleverne køre på en manøvrebane, mens de sender

en sms og man kan lade dem køre med en tung taske på styret. Disse forsøg bør holdes op mod forsøg, hvor eleverne har deres fulde koncentration på at cykle, så de hver især kan erfare forskellene.

Cyklens lovpligtige udstyr og brugen af cykelhjelme kan tildeles opmærksomhed, ikke mindst fordi mange elever statistisk set ellers lægger cykelhjelm væk, når de når 12-årsalderen. Cykelhjelm skal betragtes som cyklistens airbag, et meget enkelt og vigtigt sikkerhedsudstyr, som kan være med til at redde liv og førerlyst. Ligeledes kan undervisningen omhandle brugen af refleksevest og pangfarvet tøj, som er med til at synliggøre cyklisten i trafikken og dermed har en forebyggelsesmæssig effekt ift. trafik-sikkerhed. Når man arbejder med cykelhjelme er det en god idé at vise, hvor meget en cykelhjelme kan holde til. Man kan lade eleverne ødelægge en gammel cykelhjelme, se på hjelmens opbygning og smide en cykelhjelme med et kålhoved i ud fra 1. eller 2. sal og se, hvad der sker med kålhovedet. Efterfølgende kan man for at sammenligne smide samme kålhoved ud uden cykelhjelme. Man kan benytte sig af minihjelme, som passer til æg, for at opnå samme forståelse.

Det kan anbefales, at man løbende arbejder med cykling, gerne med varieret fokus. Eleverne kan fx arbejde med at afprøve cyklens muligheder og begrænsninger samt egne muligheder og begrænsninger som cyklist. Det kan fx være at teste cyklens køre- og bremseegenskaber på forskellige underlag og køre med og uden bagage. Ligeledes kan man lade eleverne identificere, hvad en sikker rute for cyklist er. Hvilke trafikmæssige foranstaltninger kan gøre en rute mere sikker? Hvilke steder i trafikken er de sikreste steder at cykle? Her kommer eleverne til at arbejde med stisystemer, veje med forskellig trafikmængde, vejkryds og rundkørsler. Man kan bede eleverne om at tage billeder af de steder på deres skolevej, hvor de føler sig mest trygge eller mest utrygge. Hvis hver elev medbringer et billede, kan man lave et oversigtskort over lokalområdet, som kan være udgangspunkt for en samtale om sikre ruter.

Man kan afslutte cykelforløbene med en cyklistprøve i 6. klasse, som tester elevernes viden og færdigheder som cyklist. Prøven kan afholdes i samarbejde med politiet og kan bruges som evaluering af undervisningen.

Spørgsmål til refleksion

- Hvilken metode understøtter bedst mine elevers evne til at lære at færdes sikkert i trafikken på cykel?
- Hvordan får jeg mine elever til at forstå cyklens muligheder og begrænsninger?
- Hvordan kan jeg tilrettelægge en undervisning, der træner elevernes opmærksomhed på distraher?
- Hvordan hjælper jeg mine elever til at lære at læse trafikken?
- Hvordan takler jeg det faktum, at det ikke er alle elever, som kan cykle?

7.-9. klassetrin

På de ældste klassetrin skal undervisningen i trafikale adfærd ses i et større perspektiv. Det er de sidste år af den obligatoriske undervisning, og her kan inddrages alt, hvad en teenager skal lære, inden de eventuelt tager kørekort under hensyntagen til trafikantroller og risici.

I udskolingen kan undervisningen tilrettelægges projekt- eller emneorienteret, og ved at eleverne involveres i projekterne. Det kan være en god idé med en tilgang til emnet, som udfordrer elevernes oplevelse af risikovillighed og usårlighed. De store elever er klar over, at det kan være farligt at færdes i trafikken, men de er sjældent personligt bevidste om det. De føler sig usårlige, for de har kontrol over sig selv, cyklen eller måske knallerten. Den samme usårlighed kan også gøre sig gældende i deres adfærd som passagerer i bus og tog fx ift. at overholde sikkerhedsanvisninger.

Enkelte elever sidder måske med et personligt kendskab til en ulykkes konsekvenser og omkostninger, men for de fleste er det meget abstrakt og dermed svært at forholde sig til. Personlige beretninger, der kan bringe virkeligheden ind i klassen, er derfor helt centrale for undervisningen i de ældste klasser. Det kan være ved brug af gæstelærere, dokumentarfilm, reportager og evt. kendskab til et lokalt uheld. Hvis der tages udgangspunkt i en konkret begivenhed, er det vigtigt, at læreren udviser stor omtanke og respekt. Disse virkelige beretninger kan med fordel give eleverne indsigt i de mulige konsekvenser ved uhensigtsmæssig adfærd i trafikken af både personlig og samfundsmæssig karakter. Kan jeg blive det, jeg drømmer om? Hvad vil det sige at være afhængig af andre? Hvad betyder det for mit liv med venner og familie? Konfrontationen med virkeligheden kan sætte refleksioner i gang hos eleverne og lægger op til debat om adfærd, livsstil og ansvarlighed.

Når elevernes eftertanke er sat i gang, kan der arbejdes videre med, at de får lov til at undersøge, tælle, diskutere, interviewe, læse, konkludere og bearbejde. Ad den vej kan eleverne få indsigt i og forståelse af regler for færden i trafikken, og at de gennem deres valg og fravalg har et stort ansvar for både deres egen og andres sikkerhed i trafikken. Eleverne skal opfordres til stillingtagen og ansvarsbevidsthed. At føle ansvar har noget at gøre med at kunne sætte sig ind i andre menneskers måde at tænke, føle og handle på. Derfor er det en god idé at eksperimentere med synsvinkelskift, så eleverne tvinges til at se tingene fra andre sider.

Det er vigtigt, at eleverne opnår viden og færdigheder til helst at undgå ulykker i at ske og i hvert fald at minimere risikoen. I den forbindelse kan eleverne beskæftige sig med, hvad der forårsager trafikulykker, fx uopmærksomhed, alkohol og andre rusmidler og fart. Ligeledes er det centralt, at eleverne opnår lyst, selvtillid og konkrete værktøjer til, hvordan de kan sige fra over for en given risikoadfærd.

Spørgsmål til refleksion

- Hvordan hjælper jeg bedst mine elever til at blive i stand til at træffe gode valg i trafikken?
- Hvordan forbereder jeg bedst mine elever på de 10 farligste år i trafikken?
- Hvordan hjælper jeg mine elever til at lære at tage ansvar for både sig selv og andre i trafikken?

3.9 Progression i undervisningen i ulykkeshåndtering

Kompetenceområdet ulykkeshåndtering omfatter de kompetencer, den enkelte elev skal opnå for at kunne hjælpe sig selv og andre, hvis trafikulykken er sket. Gradvist kan deres kompetencer opbygges fra at kunne trøste og hente hjælp fra en voksen til på de ældste klassetrin at kunne handle mere direkte ift. tilskadekomne og ulykkessituationen.

Det centrale i ulykkeshåndtering er en række teknikker og handlinger inden for førstehjælpens fire hovedpunkter, som skal indøves. Der er brug for mange kompetencer hos eleverne, og der er rig mulighed for at udfordre elevernes forskellige måder at tilegne sig viden og færdigheder på.

Børnehaveklasse til 3. klassetrin

På de yngste klassetrin kan undervisningen tage udgangspunkt i børnenes helt nære miljø og i de typer af trafikulykker, der kan ske tæt på skolen, fx i skolegården eller på stisystemer tæt på skolen. Eleverne kan arbejde med, hvordan man først skal skabe sikkerhed, så den tilskadekomne ikke kommer endnu mere til skade. Det kan være ved at fjerne cyklen fra den tilskadekomne. Det næste skridt er at tjekke, om personen er vågen, spørge, hvor det gør ondt, og tjekke, om personen bløder. Hvis den tilskadekomne ikke er ved bevidsthed, skal eleverne lære, hvordan de skal lejre personen i stabilt sideleje.

Eleverne kan lære, at det betyder meget, at de selv er rolige, og at de taler beroligende og yder omsorg ved at holde i hånd og trøste. De skal også vide, at det kan være godt at varme den tilskadekomne med fx en jakke, så personen ikke fryser. Endelig skal eleverne vide, at de skal tilkalde hjælp fra en voksen og måske endda 112, hvis ulykken er alvorlig.

Det kan være en god idé at tale med eleverne om, hvordan de selv har oplevet at få hjælp, når de kom til skade. Det behøver ikke at være i trafikken, men måske når de er faldet på legepladsen eller til sport. Hvem hjalp? Hvordan blev de hjulpet? Hvad var det bedste ved den hjælp, de fik? Og hvad var det vigtigste? Det kan også være, at der er elever, som allerede nu har hjulpet andre, og som kan fortælle, hvad de gjorde og hvorfor. Ved at tage udgangspunkt i elevernes egne erfaringer opnås et fælles grundlag for den videre undervisning.

Spørgsmål til refleksion

- Hvordan relaterer jeg bedst undervisningen til mine elevers hverdag?
- Hvordan underviser jeg bedst mine elever i at bevare roen, hvis der sker en ulykke?

4.-6. klassetrin

Når eleverne når 10-12-årsalderen, er de både fysisk og modenhedsmæssigt i stand til at hjælpe yderligere ifm. trafikulykker. Mange af dem færdes på cykel, og undervisningen kan fx tage udgangspunkt i cykelulykker. Eleverne kan nu lære at sikre ulykkesstedet i områder, hvor der også er anden trafik. De kan fx vurdere, hvornår der er behov for at standse trafikken, så andre trafikanter forhindres i at ramme den tilskadekomne og gøre yderligere skade. De kan præsenteres for en advarselstrekant og lære, hvordan de konkret kan standse trafikken, hvis det er nødvendigt.

Eleverne kan stadig arbejde med, hvordan de tjekker, om den tilskadekomne trækker vejret, og hvordan de kan skabe frie luftveje hos personen. Ved tilkald af hjælp lærer eleverne at ringe 112, at oplyse navn, hvor ulykken er sket, og at give en beskrivelse af, hvad der er sket. Eleverne skal vide, at de altid kan lave et nødopkald fra en mobiltelefon, også selv

om der ikke er et SIM-kort i telefonen, eller hvis den ikke er låst op. Desuden kan eleverne lære, hvordan de skal forholde sig ved hovedskader. Der kan være risiko for hjernerystelse, og man kan arbejde med at give eleverne en forståelse af, hvad en hjernerystelse er, hvordan den skal behandles, og ikke mindst hvorfor den rette behandling er vigtig.

De fleste elever har været i en situation, hvor de er kommet til skade og har haft brug for hjælp. Det behøver ikke være alvorlige skader. Tag udgangspunkt i elevernes egne erfaringer. Hvorfor skete ulykken? Hvem hjalp og hvordan? Tal med eleverne om, at hjælp kan være alt fra at spørge, om nogen er o.k., til at ringe 112 og standse trafikken. Tag udgangspunkt i elevernes egne erfaringer, og tal om, hvilken form for hjælp de selv havde brug for. Samtalen om elevernes egne erfaringer kan føre til små cases, som I kan arbejde videre med i praksis.

Spørgsmål til refleksion

- Hvilke metoder understøtter bedst mine elever i at lære at kunne foretage et nødopkald?
- Hvordan sikrer jeg mig, at mine elever bliver i stand til at yde førstehjælp?
- Hvilke overvejelser skal jeg gøre mig, inden jeg selv underviser i førstehjælp?

7.-9. klasse

I de ældste klasser skal eleverne lære at give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken. Undervisningen kan tage udgangspunkt i konkrete hændelser og situationsbeskrivelser, hvorigennem eleverne skal opnå viden, færdigheder og ikke mindst mod til at hjælpe ved trafikulykker. Rollespil, praktiske øvelser og forskellige dilemmaer er centrale elementer i undervisningen, og disse elementer kan tilrettelægges på en måde, så eleverne får de rette færdigheder, og så der lægges op til, at eleverne kan være udforskende på området.

Læringsmæssigt kan eleverne nu lære at skabe sikkerhed omkring en ulykke ved dels at standse trafikken omkring ulykken og om nødvendigt foretage en nødflytning af den tilskadekomne. På disse trin kan det godt forventes, at eleverne kan lære at overskue en situation med flere tilskadekomne. Eleverne skal have viden og redskaber til at kunne vurdere ulykkens omfang og grad af alvorlighed. Er ulykken livstruende eller ej? De skal fx lære at tjekke, om der er fri luftvej, om der er normal vejrtrækning, og om der er problemer med blodkredsløbet. Det sidste undersøges ved at se efter, om personen er bleg og/eller koldsvedende, som er typiske tegn på chok. Dette kan de bl.a. bruge, når de tilkalder hjælp, så de både kan vurdere, hvilken hjælp der er brug for, og give uddybende forklaring til alarmcentralen eller fx sundhedsfagligt personale på skadestuen. Sidst kan eleverne lære, hvilken hjælp der er brug for, hvis en tilskadekommen er i livsfare. Eleverne kan afprøve teknikker i hjertelungeredning, og hvad de skal gøre i tilfælde af store blødninger.

Man kan koncentrere førstehjælpsundervisningen i de ældste klasser, så eleverne oplever at få et decideret kursus i førstehjælp. Der er mange delelementer i livreddende førstehjælp, og undervisningen bliver mest meningsfuld, hvis den ikke er for sporadisk. Man kan afholde en koncentreret forløb ifm. fx en motionsdag eller en emneuge.

Spørgsmål til refleksion

- Hvordan lærer mine elever bedst at bevare overblikket i en ulykkesituation?
- Hvilken metode hjælper bedst mine elever til at lære livreddende førstehjælp?
- Hvordan får jeg alvoren ind i undervisningen, uden at mine elever mister modet og dermed lysten til at hjælpe andre i en ulykkesituation?

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold

Når der undervises i færdselslære, er det væsentligt at forene teori og praksis. Undervisningen kan deles op efter en 20-60-20-skabelon, hvor 20 procent af tiden bruges på rammesætning, introduktion og ny viden, 60 procent af tiden bruges på udførelse af teori i praksis, og 20 procent af tiden bruges på opsamling og evaluering.

I dette kapitel gennemgås de kompetencer, eleverne forventes at opnå gennem færdselsundervisningen, efterfulgt af konkrete forslag til indhold.

4.1 Trafikal adfærd

Når der undervises i trafikal adfærd, er det væsentligt, at undervisningen forankres i virkeligheden. Eleverne har stor gavn af at komme ud i trafikken, så de kan se, høre og føle, hvad det er, der foregår. Indholdet af undervisningen bør afspejle elevernes fysiske størrelse, alder og kognitive evner.

I indskolingen bør vægten lægges på, at eleverne lærer at færdes til fods i lokalområdet. Undervisningen kan tage udgangspunkt i elevernes egne erfaringer med at færdes i trafikken og skal holdes på et niveau, hvor eleverne oplever det som relevant for netop dem.

På mellemtrinnet bør fokus ligge på at blive sikre cyklister. De fleste elever på mellemtrinnet er i stand til at se tingene i et større perspektiv, hvorfor indholdet gerne må afspejle dette.

I udskolingen bør målet være at blive ansvarlige trafikanter, ligesom undervisningen kan sigte hen imod de kommende år, hvor kørekort til både knallert og bil kan blive aktuelt. Eleverne er i stand til at reflektere og perspektivere, hvorfor indholdet i undervisningen gerne må lægge op til dette.

Færdselsregler

I indskolingen kan eleverne arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere. Hvor må de gå? Hvordan krydser man en vej sikkert? Hvad er vigtigt, når man er ude i trafikken? Undervisningen kan tage udgangspunkt i elevernes nærmiljø med fokus på at kunne færdes sikkert til fods i skoletiden og på vej til og fra skole.

Eleverne kan gøres opmærksomme på, at når de færdes på løbehjul eller rulleskøjter, så tæller de også som fodgængere. Det vil sige, at de skal færdes på fortovet og følge reglerne for fodgængere.

På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for cyklister. Eleverne kan fx lære om korrekt placering, tegngivning, ubetinget og højre vigepligt samt orientering i trafikken. Ligeledes kan eleverne opnå kendskab til relevante færdselstavler, og hvad de betyder for deres færden på cykel.

Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne lærer at cykle ifølge færdselslovens regler for cyklister i både kendte og ukendte områder.

I udskolingen kan eleverne arbejde med, hvilke regler og anvisninger der gælder for dem som trafikanter, herunder grundreglen for al færdsel: At optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed i trafikken! Eleverne kan også opnå kendskab til færdselsreglerne for andres færden, herunder kende til reglerne for knallertkørsel, fx aldersgrænser, regler for kørekort, hastighedsgrænser og grænser for spritkørsel.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Gennemgå relevante færdselsregler evt. gennem quiz og byt-spil, skiltestafet eller tavlegennemgang.
- Tag eleverne med ud i trafikken, og øv dem i at krydse en vej, se sig for, aflæse skilte osv.
- Lav en tipskupon om færdselsregler.
- Lad eleverne vælge den færdselsregel, de synes er vigtigst, og lad dem forklare hvorfor.

Egen sikkerhed

I indskolingen kan eleverne arbejde med sikkerhedsudstyr og synlighed i trafikken. Undervisningen kan fx tage udgangspunkt i cykelhjelme, lygter, reflekser, påklædning i pangfarver, sikkerhedssele og dette udstyrs virkning ift. sikkerhed i trafikken. Der kan arbejdes med, hvordan tidspunkt på døgnet og årstiden influerer på sikkerheden, og hvilket sikkerhedsudstyr der er vigtigt at anvende i relation til dette. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne lærer, hvor vigtigt det er at være synlig i trafikken, og hvordan de ved hjælp af cykelhjelme kan sikre sig selv mod alvorlige hovedskader.

På mellemtrinet kan eleverne lære, hvilke distraktorer der kan være i trafikken, og hvordan de influerer på elevernes sikkerhed. Eleverne opnår kendskab til distraktorer, der fx kan være forbundet med at køre i flok samt bruge musik og mobiltelefon, mens de cykler. Målet er, at eleverne lærer, at det er vigtigt at være opmærksom, når de færdes i trafikken. Brug af cykelhjelme, lygter og påklædning i pangfarver kan fortsat fremhæves som essentielle faktorer for elevernes egen sikkerhed.

I udskolingen kan eleverne lære om de væsentligste risikofaktorer, der har betydning for deres sikkerhed i trafikken. De lærer om kroppens reaktionsevne under påvirkning af fx alkohol og stoffer, om uopmærksomhed og om risikoen ved at køre med for høj fart og uden det nødvendige sikkerhedsudstyr.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lad eleverne vise, hvad de har af sikkerhedsudstyr, fx reflekser, hjelm og pangfarvet tøj.
- Gennemgå en lovlig cykel, og lad eleverne gennemgå deres egen.
- Tag eleverne med ud i trafikken en mørk morgen, og lad dem opleve betydningen af at være synlig i trafikken.
- Lav forsøg med distraktorer i skolegården.
- Lav hjelmtælling i morgentrafikken.
- Lav forsøg med cykelhjem. Hvad kan den egentlig holde til?
- Lav forsøg med promillebriller.
- Lav øvelser, hvor eleverne taler sammen om at sige fra i trafikken, fx 4-hjørneøvelser.

Andre trafikanter

I **indskolingen** kan eleverne arbejde med, hvordan de kan skelne mellem forskellige typer af trafikanter ift. fx størrelse og hastighed. Hvad er forskellen på en hård og en blød trafikant? Er der køretøjer, man skal være særlig opmærksom på, fx pga. deres begrænsede udsyn, hastighed eller afstand? Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne kan forudsige andre trafikanters hensigt og adfærd. Andre trafikanter er ikke et færdigheds- og vidensområde på mellemtrinnet og i udskolingen.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Gå ud i trafikken, og tal om de forskellige trafikanter, fx om hastighed, størrelse og risiko.
- Lav en liste med trafikanttyper, og lad eleverne rangliste dem efter størrelse, hastighed, udsyn og bremseegenskaber.

Samspil i trafikken

På **mellemtrinnet** kan eleverne lære om, hvilke risici der kan være i mødet med andre trafikanter. Eleverne kan i den forbindelse arbejde med forhold som fart, bremselængde, blinde vinkler og tunge køretøjer. Formålet er, at eleverne lærer at forudse, hvordan den trafikale situation kan udvikle sig, og lærer at navigere sikkert i dette samspil. Eleverne kan arbejde med, hvordan deres egen adfærd kan påvirke samspillet i trafikken på god og dårlig vis.

Samspil i trafikken er ikke et færdigheds- og vidensområde i indskolingen og udskolingen.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Få besøg af en lastbilchauffør, og lav forsøg med blinde vinkler.
- Lav en CL-øvelse, hvor eleverne tilkendegiver, hvordan de opfører sig i trafikken, fx Double circle eller Stem med fødderne.

Ansvar

I **udskolingen** kan eleverne arbejde med det ansvar, de bærer for sig selv og hinanden, når de færdes i trafikken. Eleverne kan lære at have øje for andre end sig selv og lærer derved, at de har et ansvar over for deres medtrafikanter. Særligt kan eleverne lære at have øje for de yngste i trafikken og lære, at de er rollemodeller for de yngre børn.

Endvidere kan eleverne lære, at de gennem deres valg kan påvirke deres medtrafikanter i god og dårlig retning, herunder kan der arbejdes med, hvordan gruppedynamik kan påvirke elevernes adfærd. Eleverne bør opnå kompetence i at sige fra over for risikoadfærd. Ansvar er ikke et færdigheds- og vidensområde i indskolingen og på mellemtrinnet.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lad eleverne lave en kampagne til de små elever.
- Brug ulykkescases i undervisningen. Lad eleverne reflektere over og tage stilling til, hvad der kunne være gjort anderledes.

Sikker rute

I **indskolingen** kan eleverne arbejde med, hvordan de kommer sikkert frem som fodgængere. Hvad kendetegner en sikker rute for fodgængere? De kan arbejde med fx stisystemer, fodgængerfelter, gangtunneler samt veje med begrænset trafik og gode oversigtsforhold. I arbejdet med sikre ruter lærer eleverne, hvilke områder og ruter der er de sikreste for dem som fodgængere, og hvor på ruten det er bedst at krydse vejen. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne forstår, at den sikreste rute ikke altid er den korteste rute.

På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med, hvad der kendetegner en sikker rute for cyklister, fx stisystemer, enkle kryds frem for store kryds samt ruter med begrænset trafik og evt. vejarbejde. Gennem arbejdet kan eleverne lære, hvilke ruter der er de sikreste for dem som cyklister, og hvilke der kræver ekstra meget opmærksomhed, fx ruter uden cykelsti eller ruter med store lyskryds og rundkørsler. Sikker rute er ikke et færdigheds- og vidensområde i udskolingen.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lad eleverne indtegne den sikreste rute fra eget hjem til skole ved brug af fx digitale kort.
- Gå ture i lokalområdet, hvor eleverne udpeger kendetegn for sikre ruter, fx fodgængerfelter, gangtunneler, stisystemer, cykelstier osv.

Konsekvensberegning

I **udskolingen** kan eleverne lære, at deres egne og andres beslutninger og handlinger i trafikken har indflydelse på egen og andres sikkerhed. Eleverne kan lære at forstå de mulige personlige og samfundsmæssige konsekvenser ved u hensigtsmæssig adfærd i trafikken og kan derigennem motiveres til at handle velovervejet og træffe det sikre valg for både dem selv og andre.

Konsekvensberegning er ikke et færdigheds- og vidensområde i indskolingen og på mellemtrinnet.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Få besøg af et trafikoffer, som kan fortælle om konsekvenserne af en trafikulykke.
- Vis eleverne gennem arbejde med data og ulykkesstatistikker, hvornår og hvordan det typisk går galt i trafikken.

Sikker på cykel

I **indskolingen** kan eleverne arbejde med deres manøvrerfærdigheder på cykel. Det kan være gennem praktiske øvelser på et lukket område, fx skolegården. Undervisningen kan tage udgangspunkt i, at eleverne lærer at starte og bremse sikkert, at kunne orientere sig bagud og til siderne og at give tegn uden at miste balancen på deres cykel. Undervisningen kan lede frem mod, at eleverne bliver klar til at gå fra at være sikre fodgængere til at være begyndende cyklister. Sikker på cykel er ikke et færdigheds- og vidensområde på mellemtrinnet og i udskolingen.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lav cykelbaner i skolegården, hvor de basale manøvrerfærdigheder trænes.

4.2 Ulykkeshåndtering

Når der undervises i ulykkeshåndtering, kan undervisningen forankres i virkeligheden. Mange elever vil kunne byde ind med ulykkesoplevelser, de har haft på vej til skole el.lign. Det drejer sig ofte om det nære, om kammerater og andre fra skolen, som er væltet på deres cykel, er blevet ramt af en bil eller på anden måde er kommet til skade i trafikken. Disse beretninger kan inddrages i undervisningen, og man kan tale om, hvad eleverne med udgangspunkt i oplevelserne gjorde/kunne have gjort i relation til ulykkeshåndtering.

I indskolingen kan vægten lægges på, at eleverne lærer at hjælpe ifm. lettere tilskadekomne på skolens område. Undervisningen kan tage udgangspunkt i elevernes egne erfaringer og holdes på et niveau, hvor eleverne oplever det som relevant for netop dem.

På mellemtrinnet kan fokus ligge på at kunne give førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken. Elever på mellemtrinnet har bedre overblik og er derfor klar til, at indholdet bliver mere komplekst.

I udskolingen kan indholdet hjælpe eleverne til at blive i stand til at give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken. Dette kan gøres nu, hvor eleverne har nået en fysisk størrelse, der gør dem i stand til at praktisere førstehjælp.

Skab sikkerhed

I indskolingen kan eleverne lære, at de ved at stoppe andre trafikanter kan skabe sikkerhed omkring den tilskadekomne. Undervisningen kan koncentrere sig om de bløde trafikanter i områder uden motoriserede køretøjer.

På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med at skabe sikkerhed omkring den tilskadekomne ved at stoppe andre trafikanter. Eleverne kan opnå kendskab til en advarselstrekant og lære at stoppe både bløde og hårde trafikanter i mindre trafikerede områder.

I udskolingen kan eleverne arbejde med, hvilke forhold der er særlig vigtige, når der skal skabes sikkerhed omkring en tilskadekommen i trafikken på trafikerede områder. Eleverne kan arbejde med, hvordan der ved korrekt brug af signalering kan skabes sikkerhed for både tilskadekomne og hjælpere. Endvidere kan eleverne lære, hvordan de skal foretage en nødflytning af en tilskadekommen for at skabe sikkerhed omkring vedkommende.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lav rollespil, hvor eleverne øver sig i at standse ulykken og skabe sikkerhed om den/de tilskadekomne.
- Træn nødflytning af den/de tilskadekomne.

Vurdering af tilskadekommen

I **indskolingen** kan eleverne arbejde med at vurdere, om en tilskadekommen person er ved bevidsthed. Det kan fx gøres ved, at eleverne lærer om effekten af berøring og forsøg på kontakt gennem tilkald.

På **melletrinnet** kan eleverne lære at vurdere, om en tilskadekommen person trækker vejret, og lære, hvordan de skaber frie luftveje hos personen.

I **udskolingen** kan eleverne lære at vurdere, om en tilskadekommen person har brug for livreddende førstehjælp. I den forbindelse kan eleverne lære at vurdere, om den tilskadekomne har problemer med vejrtrækningen, kredsløbet og hjertet. Eleverne kan også lære at genkende skader, der kan forårsage livstruende blodtab eller chok.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lav rollespil, hvor eleverne øver sig i at vurdere en tilskadekommen.
- Lav praktiske øvelser, hvor eleverne mærker efter puls, lytter til vejrtrækning og tjekker luftveje.
- Lad eleverne rangliste forskellige skader ud fra fx alvorsgrad.

Tilkald hjælp

I **indskolingen** kan eleverne lære om vigtigheden af at tilkalde hjælp ved at kalde på en voksen, hvis der er sket en ulykke. De kan også lære, at de skal ringe til 112, når ulykken er alvorlig. Eleverne kan lære at forstå, at deres vigtigste opgave er at hente hjælp, da de selv er for små til at tage det fulde ansvar.

På **melletrinnet** kan eleverne lære at tilkalde hjælp ved at foretage et alarmopkald til 112. De kan arbejde med at give de rette oplysninger i form af angivelse af navn, ulykkessted samt ulykkens hændelse og omfang.

I **udskolingen** kan eleverne lære at håndtere en samtale med en professionel hjælper. Her tænkes der især på den samtale, der skal føres ved akutopkald til 112, hvor der kan være brug for, at eleverne skal bevare roen og måske bistå i hjælpearbejdet med en tilskadekommen. Eleverne kan også øve sig i at kunne vurdere, hvilken professionel hjælp der skal tilkaldes, hvis den tilskadekomnes tilstand ikke er livstruende. Her tænkes især på kontakt til skadestuen.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lav rollespil om en trafikulykke, hvor der skal tilkaldes hjælp.
- Lav quiz og byt, hvor eleverne kommer omkring de rette oplysninger i forbindelse med et opkald til 112.

Førstehjælp

I **indskolingen** kan eleverne arbejde med at behandle småskader som hudafskrabninger og mindre buler. Der kan også arbejdes med, hvordan eleverne ved at trøste og berolige kan hjælpe den tilskadedkomne. Desuden kan eleverne lære, hvordan de lægger en bevidstløs person i stabilt sideleje.

På **melletrinnet** kan eleverne arbejde med symptomerne på en hjernerystelse og opnå kendskab til, hvordan de skal forholde sig, hvis de har mistanke om, at den tilskadedkomne har slået hovedet. Eleverne kan lære at hjælpe ved knoglebrud. Det kunne fx være at lære at lave en armslynge ved brud på armen.

I **udskolingen** kan eleverne lære, hvilken type hjælp der er brug for, hvis den tilskadedkomne er i livsfare. Herunder kan de lære teknikker til at yde hjertelungeredning og forebyggelse af choktilfælde. Eleverne kan også lære teknikker til at stoppe livstruende blødninger.

Forslag til konkret indhold i undervisningen

- Lad eleverne lægge diverse forbindingerne på hinanden.
- Lav rollespil, hvor eleverne øver sig i at trøste og berolige hinanden.
- Lav øvelser med stabilt sideleje, og øv teknikker til hjertelungeredning.
- Lav en CL-øvelse om symptomerne på hjernerystelse.

5 Almene temaer

5.1 Bevægelse

Færdselslære er et emne, hvor der er stort fokus på fysisk formåen og praktiske aktiviteter. Det i sig selv lægger op til, at bevægelse er en naturlig del af undervisningen. Ingen elever kan lære at færdes sikkert i trafikken eller håndtere ulykkesituationer alene gennem teori. Eleverne kan træne deres færdigheder gennem øvelser og ved at komme ud i trafikken og afprøve deres færdigheder. Ligeledes kan der ud fra situationsøvelser trænes i håndtering af specifikke skader, fx knoglebrud, forstuvninger m.m.

At blive en sikker cyklist kræver især en del kropslige øvelser. De fleste elever har, inden de begynder i skole, lært at holde balancen på cyklen. Men at cykle sikkert i trafikken kræver mere end det. Fundamentet for at blive en sikker cyklist er, at barnet kan styre, bremse, svinge, give tegn med den ene hånd og orientere sig bagud uden at miste balancen. Det kræver træning, som skal foregå på et lukket område uden trafik, fx en cykelforhindringsbane i skolegården.

Når eleverne har forudsætningerne, kan den praktiske del af undervisningen rykkes helt ud i trafikken. Gåture og cykelture med klassen kan integreres som en del af færdselsundervisningen, hvor man undervejs italesætter og lader eleverne forholde sig til de forskellige situationer, klassen møder undervejs. Der er mange udfordringer og hensyn at tage, når klassen skal på cykeltur ifm. undervisning. Det kræver, at en række aftaler er på plads på forhånd og en efterfølgende evaluering, når klassen er kommet hjem igen. For de større elever kan bevægelse indgå ved at lade eleverne være producerende. Det kan fx være dem, der udformer en forhindringsbane til de yngre elever, eller de kan undervise andre elever.

5.2 Understøttende undervisning

Færdselslære er oplagt at tænke ind som en del af den understøttende undervisning. Især de træningsprægede aktiviteter såsom cykeløvelser, sikkerhedstjek af cyklen og øvelser i førstehjælpens grundprincipper kræver tid, og det vil kunne indgå i den understøttende undervisning. Det vil give eleverne mulighed for fordybelse og give god plads til den praktiske dimension af emnet.

Denne del af undervisningen kan med fordel varetages af pædagoger og andre ressourcpersoner. Ligeledes vil dele af læringsaktiviteterne kunne tilrettelægges til at indgå som en del af skolefritidsordningen eller en del af fx lejrskoleturen og ekskursioner.

5.3 Den åbne skole

At færdes i trafikken er en fast del af alle menneskers dagligdag. Mange har et erhverv, hvor de dagligt beskæftiger sig med trafik eller førstehjælp, og de vil være relevante at inddrage i undervisningen. Det kan fx være vej- og teknikforvaltningen i kommunen, som arbejder med trafikplanlægning, laver trafiktællinger m.m. Ligeledes kan man inddrage personer, der med hver deres vinkel kan belyse omkostningerne ved en trafikulykke, fx en person, der fortæller om de personlige omkostninger, et forsikringsselskab, der kan belyse de samfundsøkonomiske omkostninger ved en trafikulykke, og redningspersonalet, der kan

fortælle om førstehjælp på stedet. En lastbilchauffør kan komme og fortælle om højresvingsulykker, og den lokale cykelhandler kan inddrages, når eleverne skal have styr på cyklens stand og lovpligtige udstyr.

På de fleste skoler kommer elever jævnlige til skade. Typisk er elever, lærere, sundhedsplejerske, skolesekretær, som har været på førstehjælpskursus, og tilkaldte forældre involveret i ulykkehåndteringen. Alle de nævnte personer vil have noget at byde på i en undervisningssituation om ulykkehåndtering i almindelighed. Når det drejer sig om ulykker i trafikken, kan man også inddrage andre gæstelærere såsom ambulancereddere og sygeplejersker. Desuden kan man aflægge besøg på den lokale brandstation for at tale med det tilknyttede redningspersonale, der rykker ud ved trafikulykker.

Politiet er en central og værdifuld samarbejdspartner i undervisningen i færdselslære. Overalt i landet kan politiet bistå læreren i færdselsundervisningen og er i kraft af sin myndighed i stand til at formidle trafiksikkerhed med stor autoritet. Politiet kan med fordel deltage i praktiske færdselsprøver, fx gå- og cykelprøver, og i fx lygte- og hastighedskontroller på skolens område. Politiet spiller ofte en rolle ifm. de nationale og lokale færdselskampagner, som kommunerne og dermed også ofte skolerne deltager i.

I de ældste klasser er det en god idé at invitere politiet til at fortælle om knallertkørsel, trafik og alkohol, konsekvenser af ulykker osv. En del af politiets arbejde er at rykke ud til ulykker, hvorfor politiet også kan berette om konkrete ulykkes årsager og konsekvenser.

Sidst er der organisationer som Rådet for Sikker Trafik, Røde Kors, Dansk Folkehjælp, Beredskabsforbundet m.fl., der på professionel vis beskæftiger sig med sikker trafikal adfærd og ulykkehåndtering. Flere af disse organisationer tilbyder råd, vejledning og konkrete forløb til undervisningen og tilbyder lærere kompetenceudvikling inden for emnet.

5.4 Forældresamarbejde

Som i alt andet af skolens virksomhed er forældrenes engagement og medvirken i færdselsundervisningen af afgørende betydning. Oftest har forældrene en stor interesse i skolevej og trafik, når børnene begynder i skolen. Denne interesse kan skolen forsøge at videreudvikle til et tæt samarbejde også i de efterfølgende år.

Forældrene har ansvaret for, at børnene opdrages til og får erfaring i at færdes i trafikken, fx ved at gå eller cykle til og fra skolen. Skolens opgave er at supplere denne opdragelse og viden og sikre, at alle børn får de samme forudsætninger.

Kommunikation med forældrene er helt central ift. at få informeret og involveret forældrene inden for dette emne. Emner som egen sikkerhed, sikker på cykel og risikofaktorer i trafikken er relevante punkter til et forældremøde på forskellige tidspunkter i skoleforløbet.

Selv om eleverne er blevet store og selvtransporterende i trafikken, kan forældrene stadig informeres om deres ansvar og rolle ift. deres børns adfærd i trafikken. Her kan det være værdifuldt at inddrage politiet eller SSP og lade dem tale trafik i sammenhæng med andre problemstillinger om fx rusmidler, kriminalitet og knallertkørsel. Emnet ansvar og konsekvens er relevant at tage op med både børn og forældre.

Forældrene kan også involveres ved at indgå som hjælpere ifm. emnedage eller emneuger eller som kontrollanter ifm. gå- eller cykelprøver. Der kan i fællesskab arrangeres cykelværksted eller cykeltur, hvor en relevant faglig vinkel indgår som en naturlig del. Inden man tager afsted, er det oplagt at tale om, hvordan cyklens udstyr skal være, og hvordan man færdes mange sammen på cykeludflugt, og gennemgå, hvordan man skal passere de særlig trafikfarlige steder på turen.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Færdselslære har mange tværfaglige snitflader og kan integreres i undervisningen i de obligatoriske fag ud fra tre indfaldsvinkler: færdsel som selvstændigt emne, færdsel som en del af tværfaglige emner og færdsel med udgangspunkt i et fag.

6.1 Færdsel som selvstændigt emne

Når eleverne skal arbejde med afgrænsede kompetencer som fx at færdes til fods eller på cykel ifølge færdselsreglerne, er det oplagt at arbejde med trafikal adfærd som et selvstændigt fagligt emne.

Ift. ulykkehåndtering kan det samme gælde inden for faglige områder som håndtering af knoglebrud og forstuvninger/forvridninger, hjernerystelse, sår, hudafskrabninger og næseblødninger.

6.2 Færdsel i en tværfaglig sammenhæng

Færdselslære har berøringsflader med andre emner og fag med hensyn til både indhold og metoder. Emnet kan derfor i hele skoleforløbet indgå i undervisningsforløb, der er tilrettelagt ud fra tværgående emner og problemstillinger. Et eksempel på færdselslære i en tværfaglig sammenhæng er emnet ansvar og konsekvenser i trafikken, som indgår i et tværfagligt samarbejde mellem dansk, samfundsfag og evt. kristendomskundskab. Undervisningen kan tilrettelægges ud fra sikkerheds-, samfunds- og miljømæssige overvejelser og ud fra etiske og evt. selvoplevede synsvinkler og dilemmaer. Man kan fx tage udgangspunkt i en konkret trafikulykke, hvor eleverne skal stille spørgsmål til, hvilke årsager der var til ulykken, hvilke dilemmaer de kan se, og hvilke samfundsøkonomiske konsekvenser ulykken kan få. Det er vigtigt, at eleverne kan relatere sig til ulykken, og at de i deres arbejde ansøres til at relatere det til deres egen livsførelse og til dilemmaer, de selv oplever.

Et andet eksempel er sundhed, hvor gå- og cykelaktiviteter naturligt kan indgå som del af et tværfagligt forløb med fx idræt, natur/teknologi, dansk og billedkunst. Eleverne kan fx arbejde med, hvad en aktiv transport til og fra skole betyder for deres sundhed. Hvor meget skal man dagligt bevæge sig? Hvilken betydning har det? Hvordan kan ens skolevej tælle med i sundhedsregnskabet? Dernæst kan eleverne arbejde med, hvordan man kan skabe de optimale betingelser for, at flest mulige bliver selvtransporterende, når de skal i skole. Det kan udmønte sig i en kampagne henvendt til børn og/eller forældre, hvor eleverne arbejder med deres danskfaglige kompetencer inden for fremstilling og kommunikation.

6.3 Fagligt udgangspunkt

Endelig kan der også tages udgangspunkt i et fag, hvor det vurderes, at færdselsmæssige aspekter eller områder kan bearbejdes ifm. faget. Eksempler på dette kan være at lade eleverne undersøge reflekser og lygter i natur/teknologi, beregne fart og acceleration og foretage statistiske undersøgelser i matematik og lade eleverne arbejde med faglig læsning eller produktion af noveller, kortfilm eller kampagner i dansk, ligesom eleverne kan lave cykeltræning som en del af idrætsundervisningen, arbejde med reaktionsevne og bremselængde i fysik, diskutere identitet og gruppedynamikker i samfundsfag og arbejde med kredsløb i biologi.

Et konkret eksempel på, hvordan det færdselsmæssige aspekt kan indgå i et fag, er ministeriets eksempelprøver i mundtlig matematik. Her arbejdes bl.a. med skolevejen, hvor eleverne arbejder med modellering og skal regne på afstand, hastighed og målestok. Og der kan arbejdes med statistik og ambulancer, hvor eleverne skal sammenligne responstider, fremstille diagrammer og bruge deskriptorer. I alle former for forløb er der gode muligheder for at inddrage it og medier samt innovation og entreprenørskab. Sidstnævnte gælder især, når der i undervisningen arbejdes med tværfaglige og emneorganiserede forløb.

7 Tværgående temaer

It og medier, sproglig udvikling samt innovation og entreprenørskab er tre tværgående temaer, der skal indgå i undervisningen i skolens obligatoriske fag og emner. Dette gælder også for færdselsundervisningen.

7.1 Sproglig udvikling

I færdselslære er der en del fagtermer, som man uundgåeligt skal omkring, før man kan skabe et fælles grundlag for samtale. Hvad vil det sige at være agtpågivende? Hvad betyder vigepligt? Hvordan skal uopmærksomhed ses i relation til trafik?

Trafikundervisning kan i høj grad være dialogbaseret, hvilket i sig selv kan være fremmende for den sproglige udvikling. Samtidig er det oplagt at tage undervisningen med uden for klasselokalet, så den sproglige udvikling kan hægtes op på konkrete erfaringer og observationer, så den forankres endnu bedre.

7.2 It og medier

I arbejdet med færdselslære vil eleverne stifte bekendtskab med problematikker, som ikke kun vedrører dem selv, men i høj grad også alle andre. Hvordan forholder jeg mig til utrygge steder i lokalområdet, fx komplicerede vejkryds? Hvorfor smider nogle elever cykelhelmen? Hvordan siger jeg fra over for risikobetonet adfærd, fx fart?

I arbejdet med it og medier kan man lade eleverne være målrettede og kreative producenter af små informative produktioner, som behandler aktuelle trafikale emner. Det kan være en oplysningsfilm til skolens forældre, hvor eleverne fortæller, hvordan man bedst afvikler morgentrafikken omkring skolen. Det kan være små film til skolens andre elever, som viser, hvordan man bruger en cykelhelme korrekt, eller hvordan man følger en skolepatruljes anvisninger.

7.3 Innovation og entreprenørskab

De problematikker, man støder på i arbejdet med færdselslære, kan med fordel tænkes ind i innovation og entreprenørskab. Det kan fx være, at eleverne ved at arbejde med data om trafikulykker er nået frem til konklusioner, som er aktuelle at arbejde videre med. Der er flere teenagere end små børn, som kommer til skade i trafikken. De fleste ulykker sker i byen, men de mest alvorlige sker på landet. Som lærer er det oplagt at lade eleverne arbejde kreativt med løsninger på disse problematikker. Man kan udvælge forskellige løsningsrum, og eleverne kan fx arbejde med lovforslag, tekniske løsninger eller kampagner.

8 Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger

8.1 Undervisningsdifferentiering og inkluderende læringsmiljøer

Undervisningen i færdselslære skal differentieres ift. elevernes fysiske, motoriske og psykiske formåen i relation til deres færden i trafikken og ift. at handle ved ulykker i trafikken. Børnene skal gradvist lære at færdes sikkert som selvstændige trafikanter og skal gradvist rustes til at kunne yde førstehjælp ved ulykker i trafikken.

Børns udfordringer i trafikken skifter karakter, i takt med at de udvikler sig og bliver ældre. De yngste elever er fysisk små og har derfor begrænset udsyn i trafikken sammenlignet med en voksen, og de er derfor lettere at overse for andre trafikanter. De yngste har også svært ved at overskue komplicerede situationer, hvori bevægelige elementer og mange syns- og lydindtryk indgår. De fæstner sig ofte mere ved detaljer end ved helheden. Desuden har de svært ved at bedømme afstande og hastigheder og oplever ting ego-centrisk, hvorfor de kan have svært ved at se tingene fra andre synsvinkler end deres egen. Efterhånden som eleverne bliver ældre, kan de i højere og højere grad overskue komplicerede situationer og sætte sig i andre trafikanters sted, og dermed har de forudsætningerne for at lære at forudsige situationer i trafikken.

For de ældste elever gælder det tillige, at de sjældent er særlig autoritetstro, at de ønsker at sætte deres egne grænser, og at de ofte kun overholder regler, hvis de selv finder dem fornuftige. Det er desuden nu, der kommer alkohol ind i billedet og evt. lysten til at hoppe op bag på en knallert. På disse trin er det vigtigt, at eleverne oplever undervisningen som involverende og relevant. Det kan være en god idé med en tilgang til emnet, som udfordrer elevernes oplevelse af usårlighed, og som udfordrer deres opfattelse af fælles ansvar.

Undervisningen skal ikke kun tilrettelægges ud fra børnenes aldersmæssige forudsætninger. Det er også relevant at overveje, hvor meget erfaring de har i at færdes i trafikken. Der kan være børn og familier, hvor cykling ikke er en del af hverdagslivet, hvorfor nogle børn kan have større behov for manøvretræning på deres cykel end andre. Ligeledes kan der være nogle steder, hvor knallertkørsel er et relevant problem at tage op, men ikke er relevant andre steder.

I færdselslære er der stor vægt på praktiske aktiviteter, og emnet er i sig selv meget konkret og handlingsorienteret. Dette skaber gode forudsætninger for at inkludere alle elever. Særligt elever med behov for fysisk aktivitet og håndgribelige opgaver vil ofte finde sig godt til rette, når de fx skal øve deres cyklefærdigheder eller får lov til at øve sig i at lægge andre i stabilt sideleje.

Færdselslære – Faghæfte 2019

2019

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET